

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2023. április 18-20.

Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

A szurkolók és rendőrség kapcsolatának vizsgálata a rendőrség által biztosított labdarúgó mérkőzéseken

Jelige: *Elkészült dokumentum*

Pályamunka lezárásának időpontja: 2022. március

2023.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. HIPOTÉZISEK	6
2. A KUTATÁS SORÁN ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÁTTEKINTÉSE	7
2.1. A fontosabb szakirodalmak áttekintése	7
2.2. A kérdőíves kutatási módszer	8
3. LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉSEKEN MEGNYILVÁNULÓ TÖMEG VISELKEDÉNEK FORMÁI	11
3.1. Viselkedésmód és a tömegek magatartása	11
3.1.1. <i>A XIX. században alkotott nézetek a tömeggel kapcsolatban.....</i>	<i>11</i>
3.1.2. <i>A XX. században alkotott nézetek a tömeggel kapcsolatban.....</i>	<i>13</i>
3.2. A labdarúgó-mérkőzésekkel összefüggésbe hozható szurkolói viselkedésformák	14
3.2.1. <i>Futballhuliganizmus meghatározása, nemzetközi és hazai kitekintés.....</i>	<i>15</i>
4. A RENDŐRSÉG ÉS A LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉSEKEN MEGJELENŐ SZURKOLÓK KAPCSOLATA.....	18
4.1. A rendőrség, mint állami, fegyveres rendvédelmi szerv rendezvénybiztosítási feladatai	18
4.2. A tömegek osztályozása a rendőrség szempontjából	19
4.3. A tömegrendezvények felosztása	20
4.4. Tömegkezelés jelentősége a rendőri tevékenységben	21
4.5. Alacsony és magas profil alkalmazása a tömegkezelés során.....	22
4.6. Sportrendezvények minősítése és a rendezvénybiztosítás	24
4.7. Intézkedések és a tömeg kezelésére alkalmazható eszközök	25
4.8. Kizárás, kitiltás és eltiltás rendszere.....	26
5. SPORTRENDEZVÉNYEK RÉSZTVEVŐI KÖRE ÉS A RENDŐRSÉG EGYÉB FELADATOKAT ELLÁTÓ SZEMÉLYEI, CSOPORTJAI	29
5.1. A spotteri tevékenység	29
5.2. Nemzeti Futball Információs Pont.....	31
5.3. A Partner Csoport jelentősége	32
6. A KUTATÁS KÉRDŐÍVÉNEK ELEMZÉSE	33
6.1. Néhány szó a kérdőíves kutatási módszerről.....	33
6.2. A beérkezett válaszok elemzése	34
6.2.1. <i>Bevezető kérdések áttekintése.....</i>	<i>35</i>

6.2.2. <i>A tömeg hatása az egyénre és a felfokozott állapot megnyilvánulásai</i>	37
6.2.3. <i>Stadionok beléptetési rendszere</i>	39
6.2.4. <i>Szurkolók és a szeszesital fogyasztásának kapcsolata</i>	40
6.2.5. <i>Szurkolók és a rendőrség kapcsolatának vizsgálata</i>	41
6.2.6. <i>A kitöltők észrevételei a kutatással kapcsolatban</i>	44
ÖSSZEGZÉS	47
ÁBRAJEGYZÉK	49
IRODALOMJEGYZÉK	50
MELLÉKLETEK	52

BEVEZETÉS

Maga a sport kiskoromtól kezdve szerves részét képezte mindig az életemnek, kedveltem a küzdő sportokat, erőnléti, illetve labdajátékokat is egyaránt. Mindemellett az egészségmegőrző tulajdonsága miatt is kiemelten fontos volt számomra és most is az. Más oldalról megközelítve, nem csak hozzám, de a családomhoz is szorosan kapcsolódik édesapám, és testvérem is futballoztak, általuk így én is fiatalon már megyei labdarúgó mérkőzésekre, edzésekre jártam, és kísértem figyelemmel őket. Gyerekként még annyira nem érzi az ember ezeknek a mérkőzéseknek a súlyát, szurkol a hozzá közelálló csapatnak, mégis már akkor éreztem és tudtam azt, hogy önfeledten szerettem ott lenni, felbecsülhetetlen volt mikor a labda kigurult a pályáról és én megtiszteltetésnek éreztem, ha visszarúghattam. Igazi élmény volt együtt örülni, vagy együtt búslakodni a nézőtéren. Majd a későbbiek során pedig már az egyetem berkein belül tanulmányaim révén, jobban el tudtam mélyülni a sporttal kapcsolatos témákban. Ha tehettem a szabadon választott tárgyaimat is úgy válogattam, hogy ehhez kapcsolódjanak. Illetve mindig kiemelt figyelmet szenteltem azoknak a tanóráknak, melyeken ezek a témakörök feldolgozásra kerültek. Alkalmam nyílt arra is, hogy az eddig még belülről nem látott Groupama Arénában egy Ferencvárosi TC-Budapest Honvéd FC mérkőzést megtekintsek, amely nagy élmény volt számomra és csak megerősített abban, hogy megfelelő témakört választottam a dolgozatomnak. Magyarországon a sport szeretete, illetve a labdarúgó-mérkőzések nyomon kísérése az elmúlt években is nagy lélekszámú ember tömeget mozgatott, amely napjainkban sem változott, inkább csak növekedett. A nagy létszámhoz hozzájárulnak az újabbnál újabb sportlétesítmények és az a megnövekedett nézőszámmal együtt jár a felfokozottabb hangulat, amellyel talán egyeseken aránylik az agresszió könnyebb kialakulása is. Dolgozatomban ennek feltérképezésére, vizsgálatára vállalkoztam.

A kutatásommal szeretném megvizsgálni a labdarúgó-mérkőzések látogatóinak hozzáállását a hatóságokhoz. A dolgozatom felvezetésében szeretnék majd kitérni magára a tömeglélektanra, a témában elterjedt álláspontokra. Valamint a futball mérkőzések résztvevőinek tagozódására, társadalmi csoportjaira, miként lehet őket egymástól elkülöníteni. Némi kitekintést mutatni az agresszívabb megnyilvánulásokról, rendbontásokról és okairól, a futballhuliganizmus indokáról és arról mit is értünk alatta, valamint ez mennyire elterjedt Magyarországon és milyen múlttal rendelkezik a nemzetközi szintén.

Majd ebből következően a rendezvények során a hatóságok által tett intézkedéseket vizsgálom, a legkisebb kényszerítésektől egészen a tömegoszlatásig, továbbá fókuszba helyezem a biztosítószolgálat és tömegkezelés eszközeit, taktikai eljárásait. Szót ejtek a jogszabályi háttér korlátozó erejéről, arról, hogy hogyan fékezheti meg a zavargások kialakulását, hogyan képes korlátozni a szabályszegők magatartásának megválasztását, illetve miként szankcionálja a már megtörtént eseteket. A dolgozatomban kitérek a sportrendezvények minősítésének fontosságára a rendőrség szempontjából, a kategorizálás következtében elkészítendő biztosítási terv sajátosságaira, valamint arra a kérdéskörre is, hogy alacsony vagy magas profilú tömegkezelés alkalmazása indokolt egy-egy a rendezvény lebonyolításánál. Arra is keresem a válaszokat, hogy ezekhez az intézkedésekhez a társadalom tagjai hogyan viszonyulnak, milyen érzéseket vált ki belőlük, és hogyan reagálnak rájuk. A kérdőívem elemzésével pedig fényt szeretnék deríteni arra is egyben, hogy ezekkel az intézkedésekkel összefüggésben milyen véleményen vannak a társadalmunk, illetve a szurkolói közösségek tagjai.

1. HIPOTÉZISEK

A témaválasztásom személyes indokai mellett mindenképp arra törekedtem, hogy az előzetes feltevéseimet kutatásommal igazoljam, vagy cáfoljam. Előfeltevéseimet az alábbi hipotézisekben fogalmaztam meg:

1. A labdarúgó-mérkőzések olyan hatással vannak a szurkolói viselkedésre, hogy ingerlékenyebbek, feszültebbek lesznek egy-egy részvétel során.
2. Minél nagyobb létszámú rendőri egység jelenik meg egy labdarúgó-mérkőzéseken, annál negatívabb hatást kelt a szurkolók magatartásában.
3. A szurkolókban a legnagyobb ellenszenvet a rendőri egységek felé, az váltja ki, ha tömegoszlatást alkalmaznak intézkedésként, egy sportrendezvényen.
4. Napjainkban rendőrök egy labdarúgó-mérkőzésen a szurkolókat partnerként tekintik és segítséget nyújtanak számukra, ha szükséges.
5. A mérkőzések során működtetett kamerarendszerek megelőzik, illetve megakadályozzák a rendbontások kialakulását.

2. A KUTATÁS SORÁN ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÁTTEKINTÉSE

A kutatási módszeremként a szakirodalmak feldolgozását és a kérdőíves kutatás alkalmazását választottam. A dolgozatomat a témában a legfontosabb szakirodalmak felhasználása mentén építettem fel, ezeket a következő fejezetben fogom részletesen kibontani, emellett pedig a kérdőíves kutatás módszerének hasznosságát és miben létét szeretném ismertetni.

2.1. A fontosabb szakirodalmak áttekintése

A dolgozatom ezen részében szeretném röviden áttekinteni, hogy valójában melyek azok a szakirodalmak, illetve kik azok a személyek, akik kutatásaikkal hozzájárultak a mai nézőpontok meglétéhez, valamint dolgozatom tudományos háttérének megalapozásához. A kutatásom témáját tekintve legfőképpen a XIX. és a XX. században kezdtek el a tömegekkel kapcsolatos magatartással összefüggő fogalmakkal, és a csoporton belüli viselkedések feltárásával foglalkozni. Az alapkövek letételét Gustave Le Bon A tömegek lélektana című művében tett feltárásai adták, aki a tömegben megnyilvánuló egyéneket egy kollektív tudattal látta el és úgy vélte, hogy ez a tudat a kiváltó oka korának nagy rendzavargásainak. Valamint az, hogy a tömegben a személyes érzelmek eltűnnek, és helyére a csoport érzelmei kerülnek. Ennek az óriási erőnek és névtelenségnek a következménye pedig az lett, hogy ezzel párhuzamosan az egyéni felelősségre vonás akadályai megjelentek.¹ Kezdeti elképzeléseit Cesara Lombroso és Floyd Allport a XX. században megpróbálta kiegészíteni azzal, hogy a lelki eredetű kiváltó okok mellé, fizikai magyarázatát is kereste a tömegek viselkedésének. A XX. század második felében ezeket az eredményeket Stephen D. Recihér, Clifford Stott és John Drury már elmaradottnak gondolták, ezért új szemszögből kezdték megvizsgálni az alaptételeket. Álláspontjuk szerint, nem minden tömeggel kapcsolatos megmozdulás fullad agresszív tevékenységbe. Illetve a különböző csoportok kapcsolatát is szemügyre vették, azaz, hogy a külső és belső csoportok, teljesen máshogy érzékelik tetteik súlyát, míg az egyik úgy véli, hogy jogait gyakorolja, addig a másik egy közrendet fenyegető cselekménynek minősíti azt.

¹ Gustave Le Bon: A tömegek lélektana, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913

A magyar szakirodalomban Less Ferenc publikációi által kaphatunk betekintést a témába, aki összefoglalja a kezdeti kutatásokat, majd azokat előre haladt meglátásokkal egészíti ki, továbbá emellé a jelen kor problémáit, és az azok felszámolására alkalmas eszközöket mutatja be. Mellette Holota Gábor Tömegkezelés és deeszkaláció² című műve, a jogszabályi háttér bemutatásán keresztül szemlélteti a tömegkezelés szabályait, illetve a Partner Csoport számos előnyét a tömegrendezvények alkalmazása során. Tóth Nikolett Ágnes Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében³ című kutatásában, a sportrendészet világát helyezi el az igazgatási feladatok között, szót ejt a sportrendészeti eszközökről, korlátozó hatásairól hazánkban és külföldön. Rajta keresztül betekintést nyerünk a futballhuliganizmus rejtelseibe is, kialakulásába és a mindennapokban tapasztalt megnyilvánulásaiba.

A szakirodalom áttekintését követően szeretném felvezetni azt, hogy valójában miért is kiemelten a labdarúgó-mérkőzéseken megjelenő tömeggel, és kifejezetten a szurkolók viselkedésével foglalkozik a kutatásom. Nemzetközi és magyar viszonylatokban is a labdarúgás, akár a szórakozás oldaláról vagy akár a hatóság oldaláról tekintve fontos szerepet tölt be. A rend fenntartása érdekében megfelelő intézkedések megtételére van szükség, amelyhez elengedhetetlen a kezelendő tömeg viselkedését, álláspontját ismerni. Ezek tudatos feltérképezésével és ismeretével lehet megfelelő intézkedéseket kialakítani és alkalmazni a tömeggel szemben. A rendőrség szerepvállalása mellett előtérbe szeretném helyezni a dolgozat során a résztvevők (szurkolók) véleményét, meglátását is a témával kapcsolatban, hiszen reményeim szerint ez a kutatás is hozzájárul ahhoz, hogy közvetlenebb közegben, nyílt vélemények segítségével mélyedhessünk el ezen a területen és talán új megoldásokat tárjunk fel. Tanulmányaim során megszerzett ismereteim bővítése érdekében és a későbbiek során a hivatásomban is nagy hasznát fogom venni a kutatás elvégzése során elsajátított tudásnak.

2.2. A kérdőíves kutatási módszer

Az alkalmazott kutatási módszereknél az empirikus megfigyeléseimre, azaz a mérkőzéseken való részvételeimre és a kérdőíves technikára hagytam és helyeztem őket előtérbe.

A XXI. században már a tudomány olyan fejlettségi szintre emelkedett, ahol már mindenki számára könnyen és gyorsan elérhetők az információk és kutatási eredmények.

² Holota Gábor: Tömegkezelés és deeszkaláció, Belügyi Szemle, 64. (10), 2016

³ Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Budapest, 2019

Újabbnál újabb lehetőségek nyílnak meg a társadalom előtt arra, hogy bármilyen területen érdeklődésének eleget tegyen, és feltérképezze az ismeretlennek vélt, még mélységében nem annyira vizsgált témaköröket, vagy már meglévő feltárásokat más nézőpontból vizsgáljon és hozzájuk tegyen. Fontos kiemelni, hogy ezeket a megszerzett tudásokat, tudományosan beszerzett adatok útján szükségszerű alátámasztani, nem alapozhatunk a szokásokra vagy egyszerű felismerésekre. A társadalomtudományos kutatás meghatározását már sokan megpróbálták ezelőtt megfogalmazni, de a legátfogóbbnak mégis az alábbi definíciót tartom: „*az emberek széles körét érintő problémát, mellyel kapcsolatban a kutatást végző személy kérdéskört, hipotéziseket állít, majd ehhez tudatosan és szabályoknak megfelelően adatokat gyűjt, és azokat analizálja majd egy tudományos publikációban az érdeklődők elé tárja és emellett hasznos tartalommal rendelkezik*”.⁴

A társadalomtudományos feltárások középpontjában az emberek állnak, a nézeteik, gondolataik testesítik meg magát a vizsgálatot, ezért számolnunk kell azzal, hogy az egyén adott pillanatban érzett érzései, kapott külső ingerei nagyban befolyásolják akár hátrányosan is a kutatást. A kutatási módszerem meghatározásánál előtérbe kellett helyeznem azt, hogy melyik az a stratégia, amely során a legnagyobb mennyiségű adatot megkapom, illetve hipotéziseimre megfelelően kaphatok válaszokat, így dolgozatom kutatási célját elérem.⁵ A labdarúgó-mérkőzések egy széles területet ölelnek fel, amelyhez szorosan kapcsolódik társadalmunk. Pusztán nem csak a rendőrség oldaláról szerettem volna megvizsgálni a biztosításokat, a rendfenntartást, hanem az állampolgárok részéről is.

Azt, hogy ők miként vélekednek, mit látnak rendszeres résztvevőként, mit éreznek, hogyan viszonyulnak hozzájuk a rendőrök, és esetlegesen milyen a javaslatuk a jobb feltételek megteremtésére. Témámból fakadóan úgy véltem, hogy a legjobb kutatási módszer a kvantitatív technika, ahol a kutatás eredményeit számszerűsíthető módon kapom meg. Az ide sorolható módok közül, úgy, mint strukturált interjú, strukturált megfigyelés, valamint a kérdőíves felmérés a survey-technikát választottam, amely leginkább segítséget nyújt eredményeim elérésében. Az eszköz alkalmasságát tekintve, sok kritika éri, mégis az egyik leggyakrabban használt primer kutatási, adatgyűjtési technika, hiszen a számszerűsítés elengedhetetlen feltétele az eredmények tükrözésének, ahol a számosság a tudományosság alaptétele.⁶

⁴ Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs 2015

⁵ Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs 2015

⁶ Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs 2015, 25. oldal

Viszont előnyei révén előtérbe kerül, könnyen szerkeszthető, és gyorsan nagy tömegeket lehet vele elérni az online tér hódítása végett, és a ma használatos közösségi oldalak miatt, valamint a kitöltőket sem időben, sem nehézségben nem terheli, és releváns ismeretekkel tud szolgálni, mindemellett a résztvevők anonimitásukat is megőrzi, a részvevő jogait és biztonságát szavatolja. Először meghatároztam az információk körét, melyre szükségem lesz, majd tudatosan végig gondoltam, hogy tartalmilag és logikailag hogyan is építsem fel a kérdőívet, mi legyen a témacsoportok sorrendje.

3. LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉSEKEN MEGNYILVÁNULÓ TÖMEG VISELKEDÉ- NEK FORMÁI

Napjainkba a labdarúgó-mérkőzések látogatása egy széles körben elterjedt szórakozási lehetőség, ebből az okból is kifolyólag kell nagy figyelmet és szakértelmet fordítani arra, hogy ezek a rendezvények minél biztonságosabban legyenek lebonyolítva. A rendőrség szerepvállalása kiemelkedő a megfelelő lebonyolítás végrehajtásában. A legnagyobb kockázatot a biztonságra nézve a résztvevői magatartások jelenthetik. Ezért is tartom fontosnak a tömegek magatartásának a vizsgálatát és azon belül, pedig a szurkolók viselkedésének a boncolgatását. A fejezetben a tömegek lélektanáról, a szurkolók magatartásáról és ehhez kapcsolódóan, a futballhuliganizmus jelenségéről ejtek néhány szót. Majd ezt követően a hatóságok szerepvállalásáról a témában. Azokról az intézkedésekről, amelyek a rendbontások kialakulásának megelőzésében vesznek részt, valamint a már létrejött konfrontáció kezelésére szolgálnak.

3.1. Viselkedésmód és a tömegek magatartása

A viselkedést más megfogalmazásban egy reakciónak is nevezhetjük, reagálunk a környezetünkre a minket ért hatásokra. Az emberi magatartást számos tényező befolyásolja, mit tanultunk meg felmenőinktől, mit láttunk közegeinkben vagy éppen van olyan is, ami velünk született. Vannak olyan helyzetek, amikor képesek vagyunk kontrolálni magatartásunk, de vannak körülmények, amikor ezeket az érzéseket megéljük, vagy csak átéljük és nincs felettük hatalmunk. A következő alcímekben sorra eszem a XIX. századi és a XX. századi gondolkodók tömegről és annak viselkedéséről alkotott elméleteit.

3.1.1. A XIX. században alkotott nézetek a tömeggel kapcsolatban

Gustave Le Bon elméletei már a XIX. században elterjedtek a társadalom széles körében. Az általa megírt *A tömegek lélektana*⁷ című művében összegezi a tömeg viselkedését általánosan, illetve mélységeiben, a kollektív tudat létrejöttét, az egyén személyiségének az elvesztését, a felelősség hiányát. A kollektív tudat szó fogalmi értelmezése különálló személyek együtt állását jelenti, attól eltekintve, hogy ki milyen nemzetiségű, származású, életkorú, ezen emberek

⁷Gustave Le Bon: *A tömegek lélektana*, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913

előtt egy közös cél megvalósítása lebeg, amely összekovácsolta őket. Az egyének saját gondolkodása megszűnik és létrejön a kollektív tudat. A tömeg ereje a nagyságában rejlik, a nagylétszámú csoportok általában nem gondolkoznak, hanem annál inkább cselekszenek. A tömeg résztvevői leginkább ösztöneikre hagyatkoznak, nem pedig a józan eszükre, gondolataik, érzelmeik vezérlik őket.⁸ „*A pszichológiai tömegnél ez a legfeltűnőbb: Bármilyenek az alkotó egyének, bármennyire hasonlóak vagy nem hasonlóak életmódjukat, foglalkozásukat, jellemüket és értelmiségüket tekintve azáltal, hogy tömeggé szerveződtek, egy bizonyos kollektív léleknek jutnak birtokába és az másnemű érzésre, gondolkodásra, és cselekvésre készíti őket, mint ahogy elkülönítve éreztek, gondolkodtak és cselekedtek.*”⁹ Az egyén sajátosságainak eltűnése, a tömeggel való azonosulás, számos szempont együtt állásának a következménye. Ilyen szempont lehet a tömeg ereje, nagysága, amely az egyénekben önbizalom növekedést, illetve hatalomszerzést jelent, a sokaság miatt megszűnik az egyéni felelősségtudat. Előtérbe kell helyezni azt is, hogy az objektivitás és a szubjektivitás nem válik el a nagylétszámú csoportoknál, hiszen amit az ott lévő emberek érzékelnek, hallanak, látnak, mindazt a mögöttes tartalmak nélkül élik át. Tehát ha egy személy szabályszegést követ el és a rendőrség által ez szankcionálásra kerül, az felháborodást, ellenszenvet fog kiváltani, holott jogszerűen, szakszerűen és arányosan léptek fel az egyénnel szemben. A látottakban való kételkedés is csökken, hiszen a gondolatokat, véleményeket úgy fogadják el, ahogy észlelik, és nem figyelik meg a mögöttes tartalmakat.

Ezeket a viselkedési formákat, ha kicsit mélyebben és részletekbe menően vizsgáljuk egyenként, a változékony tömeg vajon miből is eredhet? Ez alapján a válasz egyszerűen megfogalmazható: a rájuk ható különböző ingerekből, melyek folyamatosan változnak, és ez által változtatják a résztvevőket. Ezt már a XIX. században is Gustave Le Bon visszavezette az emberi szervezetre, és úgy vélte ennek hátterében nem csak lelki eredetű, hanem fizikai dolgok is állnak. Nem előre megfontoltan és kiszámíthatóan viselkednek. Nincsenek észérvek, az események történéseit képkockákon át látja a csoport és nem egyben, átfogóan, mivel az elhomályosodott elme olyan kapcsolatot alakít ki az érzetek és a képek között, ami nem is valódi, és áthatóan hisznek benne, tehát nincs objektív vagy szubjektív látásmód. Az elemi ösztöni lényekhez közelebb áll a tömeg ilyen felfogása, mint a XXI. századi emberhez, túlradnak bennük az érzelmek, nincsenek átmenetek, végletek vannak, vagy a boldogság mámorában fürdöznek, vagy dühtől elborulva rombolnak.

⁸ Gustave Le Bon: A tömegek lélektana, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913

⁹ Gustave Le Bon: A tömegek lélektana, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913, 20-21 oldal

A fentebb említett társulások nagyságából eredő felelősségérzet eltűnése sokszor a tömeg erkölcsstelenségébe torkollik is egyben, amely a társadalom normáival való szembemenettel, ezeknek a szabályoknak a megkerülésével és elhagyásával is együtt járnak. De mindennek ellenére, ne csak a rosszat lássa benne az ember, a nagy erővel nagy tetteket is véghez lehet vinni, forradalmak melyek demokráciákhoz vezettek, vagy olyan cselekedetek melyeket később az utókor imába foglalt. ¹⁰

3.1.2. A XX. században alkotott nézetek a tömeggel kapcsolatban

Gustave Le Bon elméletei mellett ebben a korban más kiemelkedő személyek is foglalkoztak a témával, mint Cesare Lombroso, aki kortársához hasonlóan közelítette meg a problémát, abban a szempontban eltérve Gustave Le Bon-tól, hogy ő ezt a folyamatot nem egy lelki folyamatnak tudta be, hanem inkább biológiai eredetű okokra próbálta meg visszavezetni.

Ezekkel a megállapításokkal a kor előre haladtával nem mindenki értett egyet, ezen a személyek között volt a XX. században ilyen témában is kutatásokat folytató Floyd Allport is. Aki úgy vélte, hogy maga az egyén nem tűnik el a tömegben, személyiségét megőrzi, nem alakul ki a kollektív tudat, csupán, adott körülmények között egy a nagyobb létszámú csoporttal egyesül. Inkább arra alapozott, hogy az embertömegben olyan személyek lelhetők fel, akik hasonlítanak egymáshoz, vagy a társadalom azonos szintjén állnak, vagy egyforma nézeteket vallanak és a külső reakcióknak köszönhetően viselkedésük által összeolvadnak. A XX. század második felében, Festinger és Newcomb pedig Floyd következtetéseit tovább gondolta, miszerint a polgárok ezeken az események, ahol összegyűlnek, érzelmileg egy felfokozott állapotba kerülnek, felszabadulnak az elnyomott érzeteik, az agyuk egyfajta jutalomként éli meg a történeteket és ezekre így adnak válasz reakciót.¹¹ Stephen D. Reicher a tömeggel kapcsolatos kutatások során teljesen más nézeteket vallott elődeivel szemben. Gustave Le Bon tömegről alkotott véleményét elutasította, a tömeg erőszakos mivoltával és az egyén eltűnésével nem értett egyet. Allport anonimitás elvét is elvetette, úgy gondolta, hogy különbséget kellene tenni egy csoportban kialakult anonimitás és egy elszigetelt körülmények között végbemenő anonimitás között. Illetve azt a megállapítást tette, hogy sok esetben a személy kifelé mutatra törekszik az ismeretlenségre, de a csoporton belül ezzel ellentétben nem marad névtelen.

¹⁰ Gustave Le Bon: A tömegek lélektana, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913, 20-21 oldal

¹¹ Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzetközi kitekintés, PhD értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest 2017

Stephen D. Reicher mellett tevékenykedett még a témában Clifford Stott és John Drury brit tudós is a XX. században, kutatásaik eredményeit, a Tömegben Való Viselkedés Elaborált Társas Identitás Modelljében reprezentálták, ahol értelmezésre került a különböző csoportok közti kölcsönhatás, egy adott térben és időben. Szerintük a kollektív tudat, valamint ehhez kapcsolódó tevékenység a csoporton belül, akkor teljeseedik ki a külvilágban, ha egy társas hovatartozás előtérbe kerül, és ebben a tömegben résztvevő egyének osztoznak. A csoporton kívül álló személyek csoportja ezeket a megnyilvánulásokat egészen máshogy értelmezhetik, mint az, aki a cselekményeket végrehajtja.¹² Míg a szurkolók, egy labdarúgó-mérkőzésen pirotechnika alkalmazásával nyilvánítják ki a csapatuk iránti elköteleződött magatartásukat, addig a rendőrök ezt a cselekvést közrend, közbiztonságot fenyegető tevékenységnek fogják minősíteni. A XIX. századtól napjainkig, számos tömeglélektannal kapcsolatos nézetet vizsgálhattunk meg, amelyek az első elgondolások folyamatos differenciálódását mutatják be, és egymásra épülő vagy egymást megcáfoló alaptételek kialakításában járultak hozzá ahhoz, hogy ma képesek legyünk arra, hogy tisztán lássuk a szurkolói megnyilvánulások legfőbb okait, vagy azok indíttatásait.

3.2. A labdarúgó-mérkőzésekkel összefüggésbe hozható szurkolói viselkedésformák

A sportrendezvényeken részt vevő egyének szurkolói mivoltukhoz kapcsolódóan kategorizálhatók. A csoportok közti különbségek bemutatása céljából megkülönböztetünk nézőt, szurkolót, rajongót, illetve olyan személyeket, akik elfogult nézeteket vallanak, azaz ultrákat és huliánokat. Ők már nem pusztán szórakozásból nem pusztán a szórakozásból és élményből látogatnak el labdarúgó-mérkőzésekre.

A néző az a személy, aki nem feltétlenül azonosul egy adott csapattal, hanem csak a látványt keresi, és kellemes időtöltésnek fogja fel a mérkőzések megtekintését. Általában ők azok, akik nem feltétlen látogatnak el személyesen a játszómára, hanem inkább az otthon kényelmében televízión keresztül követik a játékokat. Rendbontások résztvevőjeként, náluk fordul legritkábban elő ez a tevékenység. Széleskörű társadalmi csoportot ölelnek fel, kor, illetve a nemek szempontjából is összefoglaló osztály.

A hazai meccsek rendszeresebb látogatói leginkább a szurkolók, akik célorientáltan egy csapatnak, esetleg csapatoknak drukkolnak. Külföldön megrendezésre kerülő meccsekre kedvenc

¹² Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzetközi kitekintés, PhD értekezés, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest 2017

csapatát nem igazán szokta elkísérni. Míg a nézőknél a látvány a fő szempont, itt már megjelenik a hűség az egyes klubokhoz, ezért célközönségként is tekintenek rájuk. A stadionok feltöltésében 80%-ban veszik ki részüket, nagyrészt családos emberekről és egyre jobban növekvő létszámú női látogatókról van szó ebben a körben.

A tinédzserek körében elterjedt részesi forma a rajongó, aki egy csapatnak szurkol, nem csak hazai mérkőzésekre, de külföldre is nagy szeretettel kíséri kedvenceit. Nagy mennyiségű pénzt hajlandó elkölteni hozzájuk kapcsolódó tárgyakra, vagy kedveld játékosai által viselt mezekre. Egyfajta követőként, mások magatartását utánozva, ritkán rendbontásokba is belekeveredhet.

Az ultrák nézeteit tekintve elkülöníthetők a már említett szurkolói típusoktól. Sokszor fanatikus rajongásuknak teret adnak, pénzt, időt, energiát nem sajnálva vesznek részt labdarúgó-mérkőzéseken, napokon keresztül képesek egy mérkőzésre előre készülni, hogyan és miként fognak hangot adni imádatuknak. Olasz eredetű szubkultúra követői, valamint újra teremtoi is egyben, agresszivitásuk nagymértékben jelenik meg, és a rendbontásoktól sem riadnak vissza, hozzávetőlegesen ezek csak válaszreakciók, nem kezdeményező magatartások.

Társadalmunk intézményrendszerével szemben álló huligánok egy angol mintára kialakult szubkultúra részei. A labdarúgó-mérkőzéseket egyáltalán nem egy jó élményként fogják fel, hanem szinte már háborúként, egyfajta küzdelemként, ahol az életükért kell harcolni. Egy jól felépített, hierarchikusan működő egység részeként vesznek részt ezeken a rendezvényeken. Pártolt csapatuk ellen játszó klubokra ősi ellenségként tekintenek. Tevékenységük nem áll meg a stadion berkein belül, hanem kitolódnak közterületekre is, ahol verekedéseket generálva bosszuszulják meg csapatuk vereségét vagy ünneplik győzelmüket.¹³

3.2.1. *Futballhuliganizmus meghatározása, nemzetközi és hazai kitekintés*

A futballhuliganizmus szó eredendően Nagy-Britanniából származik elsődlegesen, hiszen ezt a jelenséget ott fedezték fel először a XIX. században. Európában ez a fajta jelenség leginkább csak a II. Világháborút követően vált elterjedtté. Angliában a mai napig kiemelkedő tradícióként tarják számon. A kezdeményezést túlnyomó részt a szurkolói közönség kezdeti viselkedései adták, leginkább klub csapataiknak drukkoltak, és a legfőbb céljuk az volt, hogy csapatukat a közönség soraiból biztassák. Kezdetben teljesen mást jelentett a huligán szó, egy munkakerülő, céltalan társadalmi csoportot illettek ezzel a fogalommal.

¹³ Hadas Miklós: A futballhuliganizmus és társadalmi környezete Európában, Jelentés a GYISM számára, Budapest, 2004

Majd később az ebből származó kifejezés változott a labdarúgó-mérkőzésre járó, rendbontó magatartást tanúsító személyek jelzőjévé. Az alacsony színvonalon élő, munkakerülő személyek elkezdtek a megfizethető árba kerülő mérkőzéseken részt venni, és a kocsmákat rendszeresen látogatni, hiszen ez egy olcsó szórakozásnak számított. Ezek a rendezvények színteréül szolgáltak az elfogult nézeteik előtörésének, hiszen helyzetükből fakadó elégedetlenségüket agresszió által itt kifejezhették. Kedvenc csapatuk iránti hűségük csak fokozta állapotukat, hiszen a szemben álló táborban elhelyezkedő szurkolókon vezették le erőszakos mivoltukat. Mind szurkolásban, mind verekedésben próbálták felülmúlni a számukra ellenségesnek tűnő nézőket, ez által saját sérelmeiket vetítették ki rájuk és ezeken a rendbontásokon keresztül próbáltak felülkerekedni rajtuk. A szélsőséges nézeteket valló emberek mellett, a média közléseinek is köszönhető a kultúra kialakulása. Az angol sajtó, úgy nyilatkozott a labdarúgó-mérkőzésekről, mintha egy háborús harcszintér lenne. Emellett sokszor az ellenfél csapatokat, franciákat, spanyolokat és németek negatív jellemzőkkel illette. Ez a jelenség nem csak az angol körökben volt megtalálható, hanem számos európai országban is jelen volt, mint például az olaszoknál vagy a franciáknál, nemzetközi problémaként jelent meg. A 70-es években jelent meg Olaszországban az erőszak ezen formája, amit összefüggésbe hoztak az ultrák megjelenésével, akik a társadalmi normákkal szembe menve tettelegességig fajuló tevékenységet hajtottak végre. Németországban az 1980-as években próbáltak ezeken a megnyilvánulásokon felül kerekedni. 1981-ben készítettek egy tanulmányt, amelyre a Szövetségi Belügyminisztérium által kaptak megbízást, amiben az efféle erőszakos megnyilvánulások megfékezésére alkalmas törekvéseket tüntetnek fel. Javaslatokat dolgoztak ki, amelyben kitértek arra, hogy semmilyen fegyverként használható tárgyat ne tudjanak a stadionok belső területére bevinni, valamint szeszszesített se lehessen bejuttatni a lelátókra. A visszaesők szankcionálására a stadionokból való kitiltás alkalmazását szorgalmazták és a rendőrség a mérkőzések alatt bent a helyszínen tartózkodhatott.¹⁴ Magyarországi viszonylatokban ez a jelenség 1921-ben kezdett kibontakozni. Hosszú ideig nem nagyon tudtak mit kezdeni ezekkel a cselekményekkel a hatóságok, majd 1921 őszén rendfenntartási céllal, a 84.447/1921. B.M. számú, A futball-mérkőzéseken tapasztalt durva játékmód megszüntetése érdekében címmel a rendészetért felelős belügyminisztérium kiadott egy körrendeletet, amely felelősségre vonta a klubokat játékosaik durvasága miatt. Majd A Budapesti Rendőr-főkapitányság saját hatáskörébe vonta a labdarúgó-mérkőzések rendjéért való felelősséget. A hatóság erős fellépésének köszönhetően, a futballhuliganizmus jelensége, jelentős mértékben visszaszorult. Az évek előre haladtával a rendőrség által felügyelt mérkőzéseken

¹⁴ Freyer Tamás: A Rendvédelmi erők harca a futball-huliganizmus ellen Magyarországon, PhD. értekezés, Semmelweis Egyetem, Testnevelési és Sporttudományi Kar Nevelés-és Sporttudományi Doktori Iskola Budapest, 2004

megjelentek még a rendbontások, de közel sem akkora mértékben, mint Angliában vagy Olaszországban. Tehát összességben megállapítható, hogy a rendszerváltás előtt a folyamatos kontroll miatt a garázda tevékenységek kis mértékben voltak megtalálhatók. A rendszerváltást követően a rendbontások a lelátókon és a stadionokban megsaporodtak, talán ezt a média kiugró fejlődésének is be lehet tudni, jobban eljutottak az információk az érdeklődő körökbe, emellett az erőszakos cselekmények egyfajta szabadidős tevékenységgé is átalakultak.¹⁵

¹⁵ Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Budapest, 2019

4. A RENDŐRSÉG ÉS A LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉSEKEN MEGJELENŐ SZURKOLÓK KAPCSOLATA

A rendőrség feladatát tekintve nagyon sokrétű, nemcsak a hétköznapi életben elterjedt bűnt üldözik vagy a rosszakat fogják el. Ezen tevékenységek mellett fő feladatuk még a tömegek kezelése, az állampolgárok, szervezetek által szervezett rendezvények biztosítása. Továbbá az, hogy ezek a tömegrendezvények zökkenőmentesen kerüljenek lebonyolításra, a jogellenes magatartásokat megelőzzék és megszüntessék. A rendezvény befejezését követően sem tétlenkedik a hatóság, hiszen a történéseket folyamatosan elemezve és értékelve következtetéseket vonnak le annak érdekében, hogy a következő ilyen esemény még gördülékenyebben mehessen végbe. Ebben a fejezetben szó lesz szűkebben a tömegekről, a tömegrendezvények kategóriákba sorolásáról. Ezekhez szorosan kapcsolódva pedig a rendőrség feladatáról, intézkedéseiről, arról, mit és hogyan alkalmazhatnak különböző helyzetek kialakulása esetén, valamint az alacsony és magas profilú tömegkezelésről is szólni fog a fejezet. A sportrendezvények minősítésének, illetve a labdarúgó-mérkőzéseken elkövetett szabályszegések, esetleges bűncselekmények szankcionálásának a bemutatására is törekszem dolgozatom ezen részében.

4.1. A rendőrség, mint állami, fegyveres rendvédelmi szerv rendezvénybiztosítási feladatai

A rendőrség, mint központi államigazgatási szerv amellelt, hogy bűnmegelőzési, bűnfelderítési tevékenységeket, közrend és közbiztonság fenntartásáért tett intézkedéseket, vagy nyomozati cselekményeket folytat, vannak olyan feladatai, amelyek szorosan kapcsolódnak a rendezvényekhez. Ezeket jogszabályi háttérrel szabályozva hajtja végre a rendőrség, az Alaptörvény, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény határozza meg. Részletekbe menően pedig a tömeggel kapcsolatos feladatok végrehajtását a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (VI. 23.) ORFK utasítás szabályozza. „*A rendőrség állami, fegyveres rendvédelmi szerv.*”¹⁶ Sokan úgy fogalmazznak ezen a területen, hogy az állam végrehajtói is ők egyben. Hiszen kötelesek intézkedni és intézkedést kezdeményezni, ha tudomásukra hoznak vagy

¹⁶ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 4. § (1) bek.

ők észlelnék olyan szabályszegést, amely a közrendet vagy közbiztonságot fenyegeti. Nem feltétele az intézkedésnek az, hogy valaki szolgálatban vagy azon kívül érzékeli ezeket a jogsértéseket, hiszen szolgálat ellátásán is túl, terheli ez a felelősség a rendőröket.¹⁷

4.2. A tömegek osztályozása a rendőrség szempontjából

A XX. században Herbert Blumer, amerikai szociológus is foglalkozott a tömegek kategorizálásával. Négy csoportba osztotta be a tömeget, véletlenszerű, konvencionális, kifejező és cselekvő. A véletlenszerű tömeg, egy adott helyen és adott időben, több egyén akaratának a csoportosulása. A tömegben lévő személyeknek nincs közös céljuk, illetve identitásuk, ami leginkább összeköti őket, az a gyülekezés helye, az ott lévő embereknek saját céljuk van, melynek következtében rövid ideig egy helyen tartózkodnak.

A véletlenszerű tömegtől a konvencionális tömeg abban tér el, hogy egy adott céllal gyűlnek össze az emberek, például mikor az egyetemen a hallgatók előadásra mennek. Nem nyilvánul meg ebben az osztályozásban a kollektív tudat sem. Érzelmek kifejezésére vagy vágyak megnyilvánulására alkalmas a kifejező tömeg, akiknek a célja a csoport érdekének, a csoportban lévő tagok érdekeltségének a beteljesülése. Itt az egyének kiveszik részüket a tevékenységek-ből, például tapsolnak, amikor más is tapsol, illetve fő céljuk a tömeg részévé válni. A kifejező tömegtől a cselekvő tömeg a megnyilvánulásaikban, tevékenységeiben válik el, a cselekvő tömeg erőszakos viselkedést közöl a külvilág felé. Egy hirtelen kialakult eseményre, olykor pánikszerűen válaszol a tömeg, ez a pánik agresszivitást szülhet. Egységes célokat követnek és erős érzelmi megnyilvánulásokat mutatnak.¹⁸ A négy kategória közül úgy vélem, amellyel leginkább foglalkozni kell a rendezvények során a rendőrségnek, az a cselekvő tömeg. A pánikszerű viselkedésre általában mindig reagálni kell, mert az a maga medrében nem fog kockázatmentesen megoldódni.

¹⁷ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 13. (1) bek.

¹⁸ McPHAIL, Clark, SCHWEINGRUBER, David, McCARTHY, John, Policing Protest in the United States: 1960-1995 = Policing Protest - The Control of Mass Demonstrations in Western Democracies, della Porta, Donatella - Reiter, Herbert (eds), Minneapolis, University of Minnesota Press, 1998.

4.3. A tömegrendezvények felosztása

A XXI. században a rendezvényszervezés már az élet számos területén megjelenik, ha csak kicsiben tekintünk a dologra, családi körben rendezett összejövetelek, ilyenek lehetnek például születésnapok, névnapok megünneplése, vagy akár a karácsony is. A kicsitől egészen a nagy tömegeket megmozgató eseményekig széles választék tartozik ide. Sőt nem csak magában az alkalomban fejeződik ki ez a tevékenység, számos szakma, továbbtanulási lehetőség épül erre az ágra. Kutatásom során számos rendezvény definícióval találkozta azonban meglátásaimból kiindulva a rendezvény, az mikor több ember összegyűlik, annak érdekében, hogy valami programon részt vegyen, vagy tevékenységeket hajtson végre. Meghatározott céllal érkeznek ezekre az eseményre, akár azért, hogy új ismereteket szerezzen, vagy szimplán csak szórakozzon. Fontosnak tartom elsősorban tisztázni azt, hogy manapság a tömegrendezvényeket mely csoportosítási lehetőségekkel lehet elkülöníteni egymástól.

A gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény hatálya alá tartozó rendezvényeket más néven, gyűlésnek hívjuk, melyhez legalább két fő részvétele szükséges, amely egy közügyben való véleménynyilvánítás céljából megtartott nyilvános összejövetel. A törvény rendelkezik a szervezői, vezetői feladatokról, rendezők tevékenységét állapítja meg, illetve ezeken a rendezvényeken résztvevők magatartását is szabályozza egyben. Valamint a gyülekezési hatóság rendfenntartó kötelességeire tesz megállapítást.¹⁹ Az előzetesen felvezetett, gyülekezéssel kapcsolatos rendezvények említését fontosnak tartottam egy-egy megállapítás miatt, de ezek nem tartoznak a vizsgált témakörömbe, illetve a kutatásomba sem.

A vallással kapcsolatos tömegrendezvények leginkább a közterület szempontjából érintik a rendőrséget. 2021. szeptember 12-én Magyarországra látogatott Ferenc pápa, és Budapesten a Hősök terén egy szentmise keretein belül zárta le a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust, egy a világot érintő katolikus eseményt. Az egész ország területéről érkeztek keresztény vallású emberek, illetve sokan szerették volna élőben is látni a pápát, hiszen hosszú idő óta először érkezett újra hazánkba. Az esemény nagyszámú rendőri biztosítás alá volt vonva, hiszen az egyházfőt kiemelt védelemben kellett részesíteni tisztsége miatt. Lehetőségünk adódott ezen a napon, hogy ellátogassunk a Készenléti Rendőrséghez, ahol ideiglenesen működtették a törzset, amely az egész rendezvény biztonságos levezetéséért, koordinálásáért és a rendfenntartásáért felelt. Talán ez a fajta rendezvénytípus ritkábban fordul elő, de mégis kellő erőt és eszközt kell ráfordítani a rendvédelem erejéből.

¹⁹ 2018. évi LV. törvény a gyülekezési jogról

A családi eseményekkel kapcsolatos rendezvények sem a megszokott céllal, társadalmi, politikai, vagy vélemény kifejezés miatt jönnek létre, hanem inkább a családhoz kapcsolódnak, születésnapok vagy esküvők például. De manapság nem szabad kizárni, hogy ezek egy gyűléssé vagy tüntetéssé, forduljanak át, ezért ezeknek is megfelelő figyelmet kell szentelni.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény hatálya alá tartozó sportrendezvények körébe tartoznak legfőképpen a látvány csapatsportágak, azaz a kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong, végül, de nem utolsó sorban pedig a labdarúgás. Ezek közül is a legtöbb jogsértéssel a labdarúgómérkőzések megrendezése során találkozhatunk a futballhuliganizmusnak köszönhetően.²⁰

4.4. Tömegkezelés jelentősége a rendőri tevékenységben

Szorosan kapcsolódik a tömegrendezvények felosztása című fejezethez, hiszen az ott felsorolt tömeg típusok kezelésére, illetve jogsértő magatartások elkerülésére is alkalmazzák a tömegkezelést. Ezek a rendezvények nagy lélekszámot vonzanak, általában nagyobb városokban kerülnek megrendezésre és hosszas tervezést követően szervezik meg őket, annak érdekében, hogy minél biztonságosabban lehessen végrehajtani, a hatóságok felügyelik a lefolyásukat. Sokszor a hosszan elhúzódó készülődés ellenére, mégis történnek olyan tevékenységek, amelyek következtében rendbontások alakulhatnak ki és erre a hatóságoknak minden esetben reagálniuk kell. A tömegkezeléshez kapcsolódnak jogi normák, amelyek szabályozzák a rendőrség tevékenységét ezen a területen, a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzatáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás. Ebben az utasításban, a Sajátos Taktikai Eljárások című fejezetben találhatjuk meg azokat az előírásokat, amelyek lényegében a gyülekezési jog hatálya alá tartozó, és hatálya alá nem tartozó más rendezvények biztosítását, tömeg felügyeletét, koordinálását, tevékenységét szabályozza, végső esetben pedig a tömegoszlátási eljárásokat rögzíti. Illetve a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény az, amely a tömegoszlátás intézkedését szabályozza.²¹ A tömegkezelés és rendezvénybiztosítás korántsem jelenti ugyan azt, a tömegkezeléshez kapcsolódhat bármilyen más feladat is, például határőrizet, ahol ugyanúgy emberek csoportjait kell kezelni, és még sem számít rendezvénynek. A rendvédelmi tevékenységek után kutatva, a tömeggel összefüggésben, kimutatható több fontos elem, amely segítségével, lényegében megfogalmazható mi is az a tömegkezelés.

²⁰ Holota Gábor: A tömegkezelés helyzete és alternatívái Magyarországon és az Európai Unióban, Diplomamunka, Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016.

²¹ Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzetközi kitekintés, PhD értekezés, Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest 2017

A tömegkezelésnek egy széles körben elfogadott definíciója még nem került megfogalmazásra mégis lényegében összefoglalható, hogy az arra feljogosított szervek az egy időben és helyen történő csoportosulás előtt, alatt és után összegyűlt nagy lélekszámú tömeg viselkedését felügyelik, elemzik, értékelik, majd ezekből levonják a lehetséges következtetéseket, mérlegelik a kockázatot, elősegítik a résztvevők jogszerű magatartását, és ha jogsértő viselkedést tanúsítanak, közbe lépnek és megszüntetik azokat.²² A fentiekre alapozva, ha egy halmazként tekinténk erre a tevékenységre, a tömegkezelés lenne a legnagyobb halmaz, és azon belül helyezkedne el, a rendezvénybiztosítás vagy a tömegoszlatás.

4.5. Alacsony és magas profil alkalmazása a tömegkezelés során

Ha a Le Bon-i szemléletet vesszük alapul akkor, minél nagyobb a tömeg annál nagyobb erővel kell demonstrálni a hatósági fellépéseket. A szakirodalmakban már korábban elterjedt kifejezések a high-profile (magas profilú) és a low profile (alacsony profilú) tömegkezelési stílusok, ezen erőfölényeket mutatják be az állományon, eszközökön és védőfelszereléseken keresztül, és szemléltetik a rendőri jelenlét nagyságát, azaz azt, hogy a kívülálló részére a rendőrség erőiből mennyit is láttatunk. Adang az európai rendőrségeket vizsgálta, majd azt az eredményt kapta, hogy a labdarúgó-mérkőzéseket sokszínű megelőző intézkedésekkel és nagy rendőri erő bevetésével biztosítják. Céljuk az erőfölény felvonultatásával és az intézkedések használatával - értem ezek alatt az igazoltatásokat, ruházátátvizsgálásokat és lefoglalásokat - az, hogy a jogellenes cselekmények végbemenetelét megakadályozzák. A magas profilú tömegkezelésre ezek mellett leginkább jellemző még a személyi védőeszközök alkalmazása, illetve olyan személyek elleni kényszerítő erő alkalmazása, aki nem mutat erőszakos magatartást. További magas profilú jellemzőként jelenik meg végső soron a tömegoszlatás alkalmazása is. Ezeken túlmenően, még igen magas az előállítások száma ezen tömegkezelési stílusnál. A személyi állomány védőszerelés használatának a célja az, hogy a jogellenes magatartást tanúsító tömeg és a rendezvény résztvevőitől megvédjék őket. De sokszor előfordul, hogy akkor is használják ezek a „testpáncélokat”, amikor a rendezvény jellege és a tömeg viselkedése egyébként nem indokolja a használatukat.

²² Less Ferenc: A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései, PhD. értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest 2016. 43. oldal

Pont az ellentétes hatást váltják ki a jelenlévőkből, az addig nyugodt állampolgárok egy ilyen védőfelszereléssel felvértezett, nagy létszámú rendőri egység megpillantásakor aggodalmaskodni kezdenek és fenyegetettség érzetet kelthet bennük. Mégis az egyik legfontosabb szempont a rendezvények biztosítása során a rendőri állomány testi épségének és életének a védelme, ezért összpontosítani kell arra, hogy mikor és hogyan lépnek közszemlére a kötelék tagjai. Az ilyen megjelenés a tömegből képes kiváltani még provokációt, és hasonló hatást kelt a védőpajzsok és könnygázpalackok használata is, hiszen ezek bevetése még inkább buzdítja a tömegben tartózkodókat a különféle tárgyak dobálására. A mai álláspontok szerint az elnyomó hatás kiváltása mellett számos hátrányt kiváltó oka is lehet a magas profilú tömegkezelési stílus alkalmazásának. Sok tüntető és rendőr sérült meg a magas profilú intézkedési alkalmakkor, az ilyen eseményekkor sokszor, mint egy lavina, úgy söpört végig mindenkin az erőszakhullám. Emellett nagyon költséges is a high-profile alkalmazása, az anyagi-technikai háttér megfelelő biztosítása sok esetben fenntarthatatlan. A legnagyobb problémát mégis az jelenti, hogy az állampolgárok rendőrségbe vetett bizalmát a magas profilú tömegkezelés sokkal inkább rombolja, mint építi.

Az alacsony profil kifejezés használata legkorábban talán Gary T. Marxnál volt fellelhető, aki a magas profil ellentétéként alkalmazta. Úgy vélte inkább kisebb rendőri egységek felvonultatása lenne célravezető, akik a kényszerítő erő helyett a kommunikációt részesítenék előnyben és eleget tennének az arányosság feltételeinek is a tömegkezelés során. Mára már a nagy létszámú rendőri csoportokat felváltotta a kisebb létszámú csoport, így a civil emberek számára is a hatóság megközelíthetőbbé vált, és hamarabb fordultak gondjaikkal hozzájuk, mint előtte, illetve nem tűntek elrettentőnek a számukra. Kiemelendő, hogy az intézkedő rendőrök legfontosabb célja az, hogy az eseményen résztvevők törvényes szándékainak megvalósulását biztosítsák. 2010 utáni években ezek a megmozdulások békésebb jelleggel mentek végbe, nem volt akkora agresszivitás, mint előtte, annak is betudható ez, hogy az előző időszakhoz képest sokat fejlődtek a taktikai eljárások, ajánlások a rendezvények rendőri biztosításának lebonyolításában. A hibákból előnyt kovácsolva kialakult egy együttműködés az állampolgárok és a rendőrség között.²³

²³ Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzetközi kitekintés, PhD értekezés, Nemzeti Köszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2017

4.6. Sportrendezvények minősítése és a rendezvénybiztosítás

A sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról szóló 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás meghatározza a specifikus feladatokat egy-egy megrendezésre kerülő sporteseménnyel kapcsolatban a rendőrségre vonatkozóan. A fent jelölt belső szakmai szabályzó a sportról szóló 2004. évi I. törvény, valamint a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) előírásait veszi alapul az intézkedések előírása során. A Kormányrendeletet alkalmazzák a labdarúgás, kézilabda, vízilabda, kosárlabda, illetve a jégkorong mérkőzések esetében. A minősítési eljárást a 8/2010. (OT. 5) ORFK utasítás alapján az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály (a továbbiakban: ORFK KVFO) folytatja le, amely során a sportrendezvény szervezőjével, valamint az érintett sportágak országos sportági szakszövetségeivel, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai kamara képviselőjével, sportigazgatási szerv vezetőjével karöltve egy 9 főből álló Előkészítő Szakértői Csoportot működtet, előzetes egyeztetés céljából. Minősítéssel kapcsolatos véleménynyilvánítást a Csoport bármely tagja tehet.²⁴ A sportrendezvények minősítését tekintve, lehet normál, fokozott és kiemelt biztonsági kockázatú, arról, hogy milyen kategóriába sorolják az eseményt az ORFK KVFO vezetője ad tájékoztatást a rendőri szervek vezetőinek, illetve rajtuk keresztül jut el az információ a Kormányrendeletben meghatározott szervezetek képviselői felé. A kiemelt és fokozott biztonsági kockázatú minősítés alkalmazása során jellemzően csapaerő igénybevételel hajtják végre a biztosítást. A rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységéről szóló 16/1999. (II. 5.) Kormányrendelet kimondja, hogy a rendőrség, mint közhatalmi jogosítványokkal és kötelezettségekkel rendelkező fegyveres rendvédelmi szerv, jogszabályban meghatározott feladatai kivételével, szolgáltatások nyújtására írásban szerződhet, az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 46. § (2) bekezdésében foglaltakra ügyelve. Ilyen szolgáltatás lehet például a sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendeletben előírt feltételek alapján a sportrendezvények biztosítása is.²⁵ A belső biztosítás során a normálnál és fokozottnál költségtérítés ellenében, a kiemelnél pedig közfeladatként, látja el a rendőrhatalóság a biztosítási tevékenységét.

²⁴ 54/2004. (III. 31.) Kormányrendelet a sportrendezvények biztonságáról

²⁵ 16/1999. (II. 5.) Kormányrendelet a rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységéről

4.7. Intézkedések és a tömeg kezelésére alkalmazható eszközök

A rend fenntartása érdekében és a rendezvények biztosítása végett a rendőrség jogszabályokban rögzített eszközein keresztül képes legitim úton korlátozni is akár az állampolgárok jogait. Az igazoltatás egy személyazonosság megállapítása céljából alkalmazott intézkedés, mely a közrend, közbiztonság fenntartása, illetve bűnmegelőzési és bűnfelderítési céljából történhet és, amely során az egyén köteles hitelt érdemlően igazolnia magát. A ruházat- és csomagátvizsgálás az igazoltatott személy ruházatára és nála lévő csomagokra terjed ki, egy rendezvény, egy esemény területére belépéskor is alkalmazzák, hogy megelőzzék azt, hogy az érintett területre bármilyen veszélyes anyagot vagy eszközt bevigyenek.²⁶ Személyes szabadságot korlátozó intézkedéseket (előállítás, elfogás) nagyrészt a további intézkedések megtétele miatt alkalmaznak, különösen abban az esetben, ha valaki a rendezvény helyszínén például bűncselekményt követett el, vagy nem igazolja magát hitelt érdemlően. A rendőrség képes nyomást gyakorolni más eszközökkel is, akár a kényszerítőeszközökkel, amelyeknek azonban minden esetben arányban kell állniuk az elérendő céllal, tehát nem okozhat aránytalan hátrányt. Emellett a fokozatosság elve is fontos még, a rendezvénybiztosítási gyakorlatban ma már elsősorban a kommunikációra való törekvés, a testi kényszer vagy más kényszerítő eszközök használata (vegyi eszköz, rendőrbot, bilincs) végső esetben pedig a löfegyver használata. Ha megoldható valami párbeszéddel és az intézkedés alá vont eleget tesz az intézkedő rendőrnek helyszíni előírásainak és célját eléri vele, felesleges bármilyen kényszerítő eszközt használni.

A tömegoszlatás egy a csapaterő által legvégső esetben használt sajátos taktikai eljárás, amely során a jogellenesen összegyűlt, vagy jogsértő magatartást tanúsító tömeget, különböző eszközök és intézkedések használatával oszlatja fel a rendőrség, abban az esetben, ha a magatartás abbahagyására tett háromszori felszólításnak nem tesz eleget. Közvetlenül fenyegetett anyagi javak védelme érdekében a helyszínen tartózkodó tömeggel szemben egy határozott, aktív fellépés, egyfajta ráhatás, amely alatt a csapaterő által alkalmazott eljárásokat, kényszerítő intézkedéseket, korlátozó rendszabályokat értjük. Célja sokrétű, törvény által előírt szabályok betartásának a kikényszerítése, magatartási rendellenességek helyreállítása, közrend ellen tett tevékenységek helyreállítása, közlekedés megfelelő működésének a biztosítása, valamint a hatósági intézkedések megfelelő végrehajtásához tartozó követelmények megteremtése.

Bekövetkezése leginkább rendezvényekkel kapcsolatos törvényi előírások be nem tartása esetén áll fenn, hatósági intézkedésnek csoportosan nem tesznek eleget, lázadás, rombolás tör ki,

²⁶ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 29. § 30. §

vagy mások jogainak, szabadságának sérelmével jár együtt a jogsértő magatartás, ez csak néhány kiemelt eset, amikor sor kerül erre az eljárásra. Azt szem előtt kell tartani az intézkedő rendőröknek, hogy hiába van szó tömegosztatásról, a kényszerítő eszközöket egy adott személlyel szemben kell, hogy alkalmazzák.²⁷ A tömegosztatást kétféle képpen lehet végrehajtani, kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül és kényszerítő eszközök alkalmazásával. Abban az esetben, ha a rendőri egységek összpontosításának hatása, és a felszólítás a terület elhagyására elégnek bizonyul, illetve a közrendet zavaró tevékenységet abbahagyják és távoznak az emberek, kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül hajtják végre a tömegosztatást. Kényszerítő eszköz alkalmazásával akkor kerül sor a végrehajtására, ha az utasításoknak nem tesznek eleget az állampolgárok.²⁸ A legelterjedtebb kényszerítőeszköz, a tömegosztatási alkalmakkor a vegyi eszköz, ellenszegülés megtörése és a támadás megakadályozása végett használják leggyakrabban. Azonban ezen esetekben is a csapaterőt, illetve tömegosztatást elrendelő parancsnok, a helyszínen tett intézkedéseket követően köteles erről írásos jelentést készíteni.²⁹

4.8. Kizárás, kitiltás és eltiltás rendszere

A sportrendezvényeken jelentkező szabályszegések, olyan magatartási formák megnyilvánulása, amely gyakran agresszióba, illetve erőszakba torkollik. Megfékezése érdekében a jogszabályoknak köszönhetően három lehetséges módon távol tartható az a személy, aki ily módon viselkedik a sporteseményen. Ilyenek a sportszervezői kizárás, a szabálysértési kitiltás, valamint a büntetőbírói eltiltás szankciók, amelyek alkalmazásával büntethető a rendbontó viselkedés tanúsítása.³⁰ Ezeket az intézkedéseket leginkább a futball-huliganizmus visszaszorítására hozták létre annak érdekében, hogy ezek által az eljárás alá vont személyek tartózkodását korlátozzák a hatóságok.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény megteremtí a jogi alapot arra, hogy azt a nézőt, aki magatartásával veszélyezteti a sportrendezvény megtartását és lefolyását, az azon történő részvételből kizárhatja.

²⁷ Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzeti közszolgálati, PhD. értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2017

²⁸ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról

²⁹ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

³⁰ Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2019

A sportrendezvény szervezője nemcsak megtagadhatja, hanem köteles megtagadni a belépőjegy árusítását az ilyen személy számára, valamint meg kell akadályoznia a jegy megvételében is. A kizárás legrövidebb időtartama legalább hat hónapot kell, hogy felöleljen, és maximum a kettő, illetve a négy évet nem haladhatja meg. A két év vonatkozásában a szankció a sportszövetség által megszervezett sportrendezvényen való részvételre vonatkozik, a négy év pedig a meghatározott sportlétesítményre. A kizárással sújtható néző személyes adatai, és a kizárásra vonatkozó adatok a sportrendészeti nyilvántartásban kerülnek rögzítésre, és az alapján tudják számon tartani, ki az, aki nem vehet részt a rendezvényen.³¹

A rendezvarók megfékezése nem csak a szervezők vállát terheli, hanem egyben a hatóságokét is. Hiszen a kitiltás, egy szabálysértési felelősségre vonás, amely a rendezvényen való részvétellel, odautazással, vagy onnan történő távozással kapcsolatban elkövetett szabálysértés miatt kiszabható büntetés. Az eljárás alatt álló felet kitilthatják, bármelyik sportrendezvényről és magáról a helyszínről, amely a megrendezett sportesemény létesítményeként szolgál. A kizáráshoz hasonlóan a legrövidebb időtartama ennek is hat hónap, viszont a leghosszabb időszak egyöntetűen két év, itt nincs külön választva rendezvényre és létesítményre.³²

A legmagasabb fokozat a szurkolók sportrendezvényektől való távoltartása érdekében az eltiltás. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 58. § alapján a bíróság vonja felelősségre ebben az esetben az elkövetőt, hogyha bűncselekményt követ el sportrendezvényen való részvétellel, odamenetellel vagy onnan való távozással összefüggésben. Ügydöntő határozat jogerőre emelkedésével kezdődik a legalább egy és legfeljebb öt év hosszúságú eltiltás. Nem csak önállóan lehet meghozni ezt a szankciót, hanem szabadságvesztés kiszabása mellett is. Ha a bíróság efelől dönt, az az időintervallum, amikor szabadságvesztését tölti a személy nem fog beleszámítani az eltiltás idejébe.³³ Talán ez még egy indok arra, hogy ez a legsúlyosabb tétel, ami kiszabásra kerülhet. Ezek úgy vélem nagyban hozzá járultak ahhoz, hogy jelen pillanatban nagymértékben visszaszorulóban vannak ezek az erőszakos jelenségek a sportrendezvények körében. Ezen jogi eszközök bevezetésének következményeként Európa számos országában visszaszorult a labdarúgó-mérkőzéseken előforduló támadó, erőszakos magatartások megléte. A jogi eszközök előtérbe helyezése elrettentő hatással bírt Angliában is, valamelyest ennek is betudható a futballhuliganizmus hanyatlása.

³¹ 2004. évi I. törvény a sportról 73. §

³² 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

³³ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Habár teljes mértékben ez még Magyarországon nem vált elterjedtté, mégis ez biztosít lehetőséget arra, hogy a rendőrség alkalmazza ezeket a szankciókat. Bízunk abban, hogy a jövőben, jobban hagyatkoznak erre a megoldásra a hatóságok, mint napjainkban.

5. SPORTRENDEZVÉNYEK RÉSZTVEVŐI KÖRE ÉS A RENDŐRSÉG EGYÉB FELADATOKAT ELLÁTÓ SZEMÉLYEI, CSOPORTJAI

A rendőrséggel párhuzamban mások is felelnek a rendezvények felelősségteljes lebonyolításáért. Elsősorban szeretnék egy kis kitérőt tenni, és az elejétől számba venni kik is azok, akik ezeken az eseményeken résztvevőként, rendezőként, közreműködőként, vagy már specifikusan a labdarúgó-mérkőzéseken megtalálható spotterként részt vesznek, melynek a jogszabályi háttérül elsősorban a 2004. évi I. törvény a sportról szolgál. A résztvevő egy természetes személy, akit a köznyelvben elterjedt szurkolónak is nevezünk, az a néző, aki a sportrendezvény helyszínén, az esemény megkezdése előtt és után másfél órával ott tartózkodik, illetve részt vesz rajta. A rendező felel a rend fenntartásáért a rendezvény helyszínén, a biztonságos lebonyolítás érdekében szervezési feltételek biztosítása végett szerződésben alkalmazza a szervező őket. A rendezőnek megfelelő képesítéssel kell rendelkeznie, a 2004. évi I. törvénynek megfelelően, illetve egyéb előírásoknak megfelelően kell megjelennie. Hiszen a nézőktől jól megkülönböztethető ruhát kell viselnie, rendezői minősítését, nevét, azonosító számát jól látható helyre kell elhelyeznie ruházatán. Köteles együttműködni a rendőrséggel, amelyről számára a szervezőnek eligazítást kell tartania, és ezekhez mérten kell feladatát is ellátnia. Fontos feladatuk a beléptetés is, aminél a szurkolók személyazonosságát, ruházatát, csomagját ellenőrzik, annak érdekében, hogy a közrendet fenyegető eszközök behozatalát a rendezvény helyszínére megakadályozzák. Az önkéntes alapokon működő közreműködő, a sportrendezvénnyel kapcsolatos feladatok végrehajtásában vesz részt, a szervezőt képviseli, és ezáltal kapcsolatot tart a nézők és az esemény egyéb résztvevői között, valamint tájékoztatási feladatokat lát el.³⁴ Minden résztvevőt jogok és egyben köteleességek is megilletik, jogszabályi előírások melyeket be kell tartani, vagy éppen be kell tartatni hatósági intézkedések megtételével.

5.1. A spotteri tevékenység

A sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításról szóló 8/2010. (OT. 5.) ORFK utasítás ad keretet a spotter tevékenységének meghatározásához. Amely szerint be kell vonni a sportrendezvény biztosításának előkészületébe és végrehajtásába, az érintett sportszervezetek székhelye szerinti illetékes rendőrkapitányságok bűnügyi állományát, továbbá ki kell jelölni

³⁴ 2004. évi I. törvény a sportról

még rendőröket a sportszervezetekkel való kapcsolattartásra és a biztosítással kapcsolatos tevékenységek megtételére. Fő feladatuk a rendezvény során a rendbontások megelőzése, ismert rendbontók megfigyelése, és azon közlekedési eszközök felkutatása, amelyekkel a szurkolók a labdarúgó-mérkőzésekre érkehetnek. A bünyügyi állomány a jogsértések megelőzésében kiemelt szereppel rendelkezik, valamint a már bekövetkezett zavargások bizonyításával kapcsolatos eljárásnak a lefolytatásában is részt vesznek. A spotter szerepét betöltő személy, a rendőrség hivatásos állományú tagja is egyben. Területileg illetékes rendőrkapitányság vezetője jelöli ki a saját állományából a spotter személyét. A mindennapi tevékenységei mellett látja el a spotter tevékenységhez kapcsolódó feladatokat. Legfontosabb készségek, amelyek nélkülözhetetlenek a tevékenységük végrehajtásához, a jó kommunikációs készség, jó helyismeret és elengedhetetlen, a számukra választott csapatról minden rendelkezésre álló információt megismerni és feltárni. Fontos az is egyben, hogy „lélegezzen együtt” az adott klub szurkolóival, máshogy a bizalmi kapcsolat kiépítését nem érheti el, azt, hogy ne csupán a hatóság tagjaként gondoljon rá a csapat, hanem úgy is, mint aki segít nekik. A bizalom mentén pedig a szurkolók és csapatok is egyaránt, akár belső információval is szolgálhatnak nekik, amelyek elengedhetetlenek a rendőrség számára.³⁵ Másik fő feladatuk a bizalmi kapcsolat kialakítása mellett, hogy lehetőségeikhez mérten fotót és videót kell készíteniük a rendbontó szurkolókról, hogy azt a későbbiek során az eljárásoknál akár felhasználható is legyen ellenük. A mérkőzés ideje alatt elvégzendő feladatok mellett a vendégcsapat székhelye szerint illetékes rendőrkapitányság bünyügyi állománya előzetes információgyűjtést hajt végre annak érdekében, hogy már egy kialakult képpel rendelkezessen a hatóság a mérkőzés megkezdése előtt.³⁶ Illetve a tervezési és előkészítési feladatok során, úgy határozzák meg a feladatok végrehajtását az állomány részére, hogy figyelembe veszik az előzetesen megszerzett adatokat azért, hogy minél kisebb legyen a rendbontások kialakulásának lehetősége.

Képzésükre és rendszeres továbbképzésükre az Országos Rendőr-főkapitányság szervezésében kerül sor. A képzés során nem az a fő cél, hogy jogszabályok tömkelegét sajátítsák el a spotter tevékenységet betöltő személyek, hanem az is, hogy az oktatás keretein belül találkozzanak más

³⁵ Keller Nándor: A rendbontási és spotteri feladatok asszimilációja a Készenléti Rendőrség párbeszéd csoportjában, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016

³⁶ 8/2010. (OT. 5.) ORFK utasítás a sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításról

spotterekkel is és folyamatos legyen az információ- és tapasztalatcsere közöttük. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy megismerjék egymást, tapasztalatokat cseréljenek és egymástól is tanuljanak.³⁷

5.2. Nemzeti Futball Információs Pont

A nemzetközi vonatkozású labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatos biztonságról szóló 2002/348/IB határozat módosításáról szóló 2007/412/IB Tanács határozat kimondja azt, hogy minden tagállamban fel kell állítani a labdarúgással kapcsolatos nemzeti információs pontokat a labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatos rendőrségi információk cseréje miatt. Egyes labdarúgással kapcsolatos nemzeti információs pontok által elfogadandó feladatokat és eljárásokat is meghatározza a határozat.³⁸ Manapság már egyre többen kísérik el csapataikat, külföldi mérkőzésekre és helyszínekre. Az erőszak kialakulásának megfékezése érdekében lett létrehozva a Nemzeti Futball Információs Pont, annak érdekében, hogy a szurkolók és a rendőrség között, akár külföldi viszonylat keretein belül is gyorsan és pontosan áramoljanak az információk. A kialakuló jogsértések megelőzésében és a már kialakult, rendkívüli események kezelésében is részt vesznek.³⁹

A spotteri tevékenység és a Készenléti Rendőrség Partner Csoportjának működtetése mellett, az Országos Rendőr-főkapitányság rendészeti feladatkörében működteti a Nemzeti Futball Információs Pontot is egyben.

A 2021-ben megrendezésre került labdarúgó Európa-bajnokság során is kiemelkedő szerepvállalásuk volt a szurkolók és hatóság közti tájékoztatásban. A közösségi média által nyújtott lehetőségeket kihasználva, folyamatosan tájékoztatták a résztvevőket, arról, hogy milyen labdarúgó-mérkőzés lebonyolítása következik, továbbá azokról a helyszínekről, amelyeken a szurkolók, csapataikat buzdítva vonulhattak Budapesten. Ezzel párhuzamosan és egyben ennek köszönhetően a rendőrség folyamatosan nyomon követhette az útvonalait, illetve a pontos tevékenységüket. Mindemellett a nézőket, amiben tudták segítették és a jó hangulatú és egyben jogszerű szórakozásra sarkalták.

³⁷ Keller Nándor: A rendbiztosi és spotteri feladatok asszimilációja a Készenléti Rendőrség párbeszéd csoportjában, Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016

³⁸ 2007/412/IB Tanács Határozata, a nemzetközi vonatkozású labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatos biztonságról szóló 2002/348/IB határozat módosításáról

³⁹ Keller Nándor: A rendbiztosi és spotteri feladatok asszimilációja a Készenléti Rendőrség párbeszéd csoportjában, Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016

Ezen személyek megléte és a hatóságok gyors és precíz együttműködése mind azt szolgálják, hogy a rendezvények résztvevőinek nincs okuk az aggodalomra a biztonságuk szempontjából. Valamint az esemény lefolyása is zavartalan lehet a folyamatos szervezéseknek, a jelentő háttértevékenységnek és széles résztvevői körnek köszönhetően.

5.3. A Partner Csoport jelentősége

A már széles körben elterjedt Partner Csoport, a Készenléti Rendőrség deeszkalációs csoportjaként vált ismertté, melyet 2016. március 1-jei hatállyal hozták létre. A csoport létrehozásának előfutárjaként, kísérleti jelleggel a 2015. szeptember 4-én megrendezett Magyarország-Románia válogatott labdarúgó-mérkőzést lehet említeni. Ahol a rendfenntartás érdekében és a megfelelő kommunikáció megteremtése miatt, románul beszélő rendőröket is bevettetek, akik a román szurkolók tájékoztatásáért és segítségéért feleltek. A tagok kompetenciáit tekintve az idegennyelv használata fontosnak bizonyult, emellett kiképzésüket a Készenléti Rendőrség pszichológus és személyiségfejlesztő szakemberei hajtották végre. Ruházatuk nem a szokványos rendőrségi egyenruha, az állomány a kapott feladatokat polgári ruhában végezte, amelyen egy jól felismerhető, jellegzetes, kék színű átvetőt hordtak, kényszerítőeszközök nélkül, hiszen nem a rendőri intézkedések végrehajtása volt az elsődleges feladatuk. A náluk található eszköz mindössze egy rádió és egy mobiltelefon. Ha segítségnyújtásra volt szükségük a Partner Csoport tagjainak, támogatásukra a helyszínen egyenruhás állomány volt elérhető. 2016. óta több eseményen és rendezvényen is bevetésre került a Partner Csoport, a tapasztaltak alapján nagyban megkönnyítette a biztosítás parancsnokának a dolgát és segítette a végrehajtó állomány feladatellátását.⁴⁰ A szurkolók és rendőrök egyaránt partnerként tekintenek rájuk, és számos olyan körülményt megoldottak már, amit pusztá erődemonstrálással nem lehetett volna.

⁴⁰ Holota Gábor: Tömegkezelés és deeszkaláció, Belügyi Szemle 64. (10), Budapest, 2016

6. A KUTATÁS KÉRDŐÍVÉNEK ELEMZÉSE

Dolgozatom legelején a kutatási módszereknél a kérdőíves kutatás módszerét már néhány szóban bemutattam, kitértem annak előnyeire, hátrányaira és céljára. A kérdőív kutatásának elemzésén keresztül szeretném reprezentálni, hogy konkrétan milyen eszközökkel, kérdés típusokkal lehet elérni a kívánt eredményt. Továbbá a kérdéseket témájuk alapján osztályoztam, amelynek a segítségével komplexebben tekinthető át a kérdőív, és mindenki számára átláthatóbb is lesz egyben. A fejezet végén, egy nagyobb lélegzetű bekezdést szenteltem a kitöltők témával kapcsolatos észrevételeinek ismertetésére. Szép számban érkeztek erre is válaszok és voltak, amelyek megfontolandó, előre vivő, építő gondolatokat és elképzeléseket tartalmaznak, amelyeket akár a későbbiek során fel is lehetne használni.

6.1. Néhány szó a kérdőíves kutatási módszerről

Az interneten kitöltős formánál a megkérdezettek maguk olvassák el, értelmezik és véleményük, érzéseik alapján válaszolnak az adott kérdésekre. A bevezető kérdéseknél fontos volt tisztázni az alap adatokat, melyekre a későbbiek során támaszkodtam a speciálisabb kérdésköröknél. Ilyen például az iskolázottság, a korcsoportok felállítása, vagy az hogy ténylegesen milyen gyakorisággal vesz részt a válaszadó egy-egy labdarúgó-mérkőzésen, tehát a célcsoport általános jellemzőinek megragadása. Ahogy azt már említettem, a kvantitatív felmérések vélemények, állapot feltárására alkalmas eszköz, melyekhez összetett indexek szükségesek, úgynevezett indexmutatók és indexértékelések, ahol az adott személy viselkedését vizsgálni lehet. A visszajelzéseket öt pontos Likert skálán lehet összegezni, ahol az 1. pont az egyáltalán nem jellemző, az 5. pont pedig a teljes mértékben jellemző az alanyra, vagy az 1. pont az, hogy egyáltalán nem ért vele egyet az 5. pont pedig teljes mértékben egyetért vele. A reakciók egy állítással kapcsolatos egyetértést fognak jelölni, melyet a végén összegzünk. Elsősorban egy átlátható, mindenki számára könnyen értelmezhető, és világos kérdésfeltevésre kellett törekednem, ebből kifolyólag kerülnöm kellett az idegen szavak használatát és a köznyelvűségre kellett összpontosítani. Mindemellett a semlegességre is törekednem kellett azért, hogy megelőzzem a célcsoport adott irányzatok felé elterelését. Egyszerre csak egy dologra kérdeztem rá egy adott kérdésnél, próbáltam kizárni azt, hogy megzavarjam a kitöltőt „és”/„vagy” szavak használatával, ha nem megfelelően tervezem meg, nem fogja tudni melyikre, hogy válaszoljon az így

kapott eredmény pedig nem lesz kellőképpen értékelhető. A válaszlehetőségek szerint differenciáltam az egy- és többválaszos zárt kérdéseket, amikor előre meghatározott kérdések közül egy vagy több válaszadást hajthat végre a kitöltő, ezáltal egységesebb és feldolgozhatóbb lesz a végeredmény. Mindenképp tartalmaznia kellett a felmérésnek a végén, egy nyitott kérdést, ahol a válaszadó saját szavaival, gondolataival, nagyobb szabadsággal alkothatott véleményt a kutatással és annak témájával kapcsolatban.⁴¹ Ez szintén tartalmazhat a kutató számára olyan releváns adatokat, melyre nem gondolt vagy esetleg részletesen nem tért ki, mégis felhasználható a felmérés során. Valamint instrukciókkal kellett ellátni a vizsgálatban résztvevőket is, amely kiterjedt a kutatóról rendelkezésre álló információkra, a kutatás fő kérdéskörére, azaz, hogy a szurkolók és rendőrség kapcsolatát vizsgáltam rendőrség által biztosított labdarúgó-mérkőzéseken, a kutatás céljára, illetve az anonimitásra vonatkozó információkra.

6.2. A beérkezett válaszok elemzése

A beérkezett válaszok elemzését, elsősorban a bevezető kérdések elemzésével kezdtem, az alap adatokkal, a kitöltők neme, életkora, iskolázottság, illetve az, hogy milyen rendszerességgel vesz részt labdarúgó-mérkőzéseken, amelyekre a sajátosabb kérdések kifejtését alapozni tudom, majd a kérdéseket csoportokba való beosztással folytattam. A csoportok való beosztás, azt a cél szolgálja, hogy a kérdések témaszerinti kiválasztása alapján kerültek egy osztályozásba. A kérdőív számszerű, kvantitatív alapokon nyugvó elemzését a Google Űrlap program végezte el számomra, így külön nem kellett nekem a beérkezett válaszokat összesíteni, hanem a rendszer saját maga készített a kérdésekhez összesített számadatokat és diagrammokat az ábrázolásukhoz. A beérkezett válaszok tartalmi (kvalitatív) elemzésében pedig a fentebb már említett kérdéscsoportok összeállítása nyújtott segítséget, így az általános információk összevetésére törekedtem a tömeg viselkedésére irányuló kérdésekre adott válaszokkal, a sportlétesítmények fizikai biztonsági rendszerére, valamint a szurkolók szeszesital fogyasztási szokásaival kapcsolatban feltett kérdésekre adott válaszokkal. Végül, de nem utolsó sorban a kérdések mentén vizsgáltam a szurkolók és a rendőrség kapcsolatát, valamint elemeztem és értékeltem a válaszadók szabad szöveges véleményét is.

⁴¹ Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs 2015

6.2.1. Bevezető kérdések áttekintése

Manapság már úgy vélem sokkal egyszerűbb az ehhez hasonló kutatásokat végrehajtani, hiszen otthonról, saját számítógéppel el tudjuk készíteni, és a könnyen elérhető formák miatt nem szükséges hozzá, hogy képzett informatikai szakember segítségét kérjük. A kérdőívet az interneten elérhető Google Űrlapok néven futó alkalmazás segítségével állítottam össze. Az összetétele kellő odafigyelést és precizitást igényelt, hiszen nem csak pusztán az érdeklődési körömről kellett építkeznem, hanem a lexikális tudásomra is. A felméréshez szükséges kérdéseket több héten keresztül állítottam össze és folyamatosan javítottam, majd először 2021. október 18-án osztottam meg a közösségi hálón és vált elérhetővé a kitöltők számára. Már az első pár napban nagy számban érkeztek a kitöltések, 110-en töltötték ki sikeresen. Majd ezt követően egy ideig hagytam, hogy a saját maga útját járja a kérdéssor. Ez idő alatt is folyamatosan gyarapodott a megkérdezettek száma, bár az első dömping után kissé csökkent az intenzitásuk. Másodjára pedig változatlan formában és tartalommal 2022. január 24-én tettem közzé a hírfolyamomban.

A válaszadók végleges száma pedig a kétszeri közzététellel elérte a 187-et. A kérdőív tizenöt darab konkrét kérdésből és egy nyitott kérdésből állt, amely lehetővé tette a kutatással kapcsolatos vélemények, észrevételek megfogalmazását a kitöltők által. A felmérést három alapvető kérdéssel kezdtem, melyek hozzájárultak, hogy a megkérdezetteket kategorizálni tudjam és tisztában legyek vele, hogy kikre építem a dolgozatot, valamint ezek alapul szolgáljanak a sajátosabb kérdések elemzéséhez.

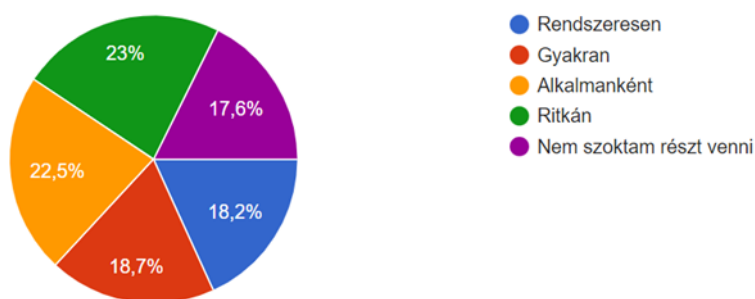
A 187 kitöltő nemét tekintve úgy oszlik el, hogy 45,5 %, azaz 85 fő nő és 54,5%, 102 fő pedig férfi. A futball szeretetéből adódóan következtetni lehetett arra, hogy több férfi fogja kitölteni, illetve a témában is jobban előnyt élveznek, valamint jobban nyomon is követik ezt a sportágat. Törekedtem a korcsoportok kialakításánál az átlagos, sztenderd osztályozást kialakítani, így készítettem el a 18-tól 25-ig, 25-től 35-ig, 35-től 45-ig, 45-től 55-ig, és 55-től kategóriákat. Mindenképp alsó korhatárnak a nagykorúvá válás életkorát tettem, így mindenki saját belátása szerint vélekedhetett a témáról. Az 55 év feletti korosztály megszólítását pedig azért tartottam fontosnak, mert főként a vidéki labdarúgó klubok szurkolói csoportjai között számos „öreg fiúk” tagot is találunk, illetve életkorukból adódóan személyes tapasztalattal is rendelkezhetnek a rendőrség és a szurkolók közötti kapcsolat változásairól.

A válaszadás értéke sokszínű lett, a legnagyobb súlyban természetesen a 18-tól 25-ig tartó korcsoport jelent meg a vizsgálatban, amely eredmény várható volt, hiszen a fiatalok nagy aránya látogatja előszeretettel a labdarúgó-mérkőzéseket, saját maguk is szívesen vesznek részt a játékokban. A második és harmadik helyen szinte majdnem megegyező arány volt fellelhető, 25 és 35 év között, 34 fő, 35 és 45 év között pedig 30 fő adta le szavazatát. A nem említett csoportokban pedig az idősebb személyek kerültek, 45 és 55 év között 21-en, míg 55 év felett lévő emberek pedig 16-an voltak. A nyugdíjas korosztály megszólítását mindenképp fontosnak tartottam még, hiszen az ő generációjuk az, aki Magyarország futball történelmében kiemelkedő eseményeket a maga valójában megélték. Nagy múlttal rendelkező csapatok mérkőzésein vehettek részt és az évek során megalapozott véleményt tudtak kialakítani ennek köszönhetően.

1. sz. diagramm: Labdarúgó-mérkőzések látogatásának gyakorisága, a kitöltők szerint.

Milyen gyakorisággal szokott részt venni labdarúgó-mérkőzésen?

187 válasz

Forrás: saját szerkesztés

A bevezető kérdéseket követően próbáltam előkészíttettem a tényleges tartalom megismerésére a kérdőívet, és így fontos alappillérként jelent meg, hogy a megkérdezettek ténylegesen részt vesznek-e mérkőzéseken, vagy milyen gyakorisággal látogatják azokat. A legjobb eredményt akkor lehet elérni, ha a kitöltők legalább 70 %-a valamilyen szerepben, de a lelátókon ülő közönséget gyarapítja. A kérdőívem kitöltői összlétszámát figyelembe véve 17,6%-nyi, személy, azaz 187 főből 33 fő nem vett részt ilyen eseményeken. Az eredmények tekintetében ez elenyésző, mégis ott van benne az is, hogy ők is hozzájárultak a kérdésekhez, csak nem tudtak releváns választ adni, ha nem vettek részt a vizsgált sporteseményeken.

A kérdőív elemzése során azt a megállapítást tettem, hogy a kitöltők közül alkalmanként 42 fő látogat el a mérkőzésekre, feltehetően abból is adódóan, hogy nem mindenki engedheti meg magának anyagi indíttatásokból eredően azt, hogy személyesen is részt vegyen az eseményen.

Sokan akkor jutnak el ezekre a helyekre, ha kiemelt jelentőségű sporteseménynek számít a közvélekedésben, ilyen volt például a tavalyi évben, a 2021-ben június 11. és július 11. között megrendezett labdarúgó Európa-bajnokság, ahol Magyarország is képviseltette magát, hiszen Budapest rendező városként szerepelt. Rendszeresen és gyakran összesen 69 fő, vagyis 36,9 %-uk vesz részt sportrendezvényeken, ebből az adatból következtetésként levonható, hogy valószínűleg bérletekkel rendelkező egyének, választott klubjuk iránt lojálisak, vagy szimplán jó szabadidős programként élik meg. Vagy a családi kategóriában, az édesapák előszeretettel viszik gyermeküket meccsre, hogy testközelből tapasztalhassák meg a szurkolás szeretetét.

6.2.2. A tömeg hatása az egyénre és a felfokozott állapot megnyilvánulásai

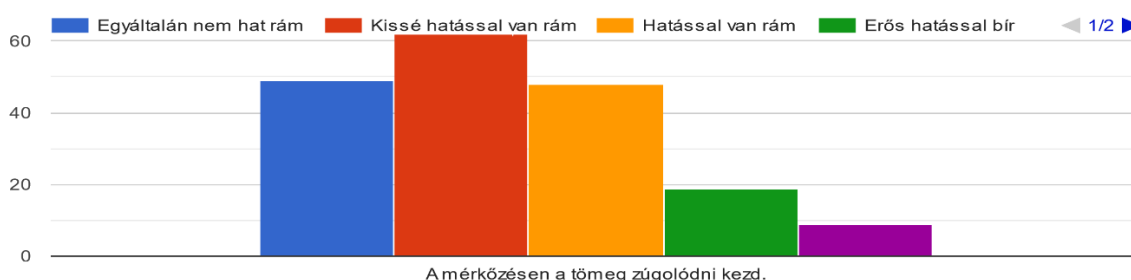
A 8. kérdésnél a kitöltők véleményére voltam kíváncsi azzal kapcsolatban, hogy labdarúgó-mérkőzéseken hogyan viszonyulnak ahhoz, ha a tömeg magatartása megváltozik, ingerlékenyebb lesz és ez belőlük is ezt váltja-e ki. A válaszok többsége meglepő volt számomra, hiszen a 2000-es évek adataihoz, valamint személyes megfigyeléseimhez is viszonyítva, úgy véltem a tömeg hangulata az emberek többségét magával ragadja, de ez nem így lett. Az alapvető adatokhoz mérten a résztvevők közül 117 fő, több mint, a fele úgy nyilatkozott, hogy belőlük nem vált ki vagy többnyire nem jellemző rájuk az ingerlékenyebb viselkedés a mérkőzéseken. Ez az adat talán abból is fakad, hogy jelenleg a stadionokban kialakításra kerültek a családi szektorok, amelyek korábban nem voltak elkülönítve. Így a nagycsaládos, gyermekes szülők szívesen vesznek részt a megmérettetéseken, ezt a kérdőívem is alátámasztja, hiszen a résztvevők 29,4%-a családdal való szurkolói kategóriába sorolja magát. Ez a második legnagyobb kategória a barátokkal való szurkolást követően. Ha az ember szülőként vesz részt ezeken a rendezvényeken és gyermekét, párját is magával viszi, aki iránt felelősséggel tartozik, az indulatait féken tartja, és nem hagyja kibontakozni, úgy mintha csak a barátaival vagy szurkolói közösséggel venne részt a labdarúgó-mérkőzéseken. Itt az az eset állhat fent, hogy az egyént a pillanatnyi érzései határozzák meg, és mennyire tud adott helyzetben, ezeknek a hevesebb megnyilvánulásoknak ellenállni.

Nem mindegy, hogy csak nézőként vesz részt vagy szurkolóként. Ezen a ponton kapcsolódnak be az elemzésbe azok, akik úgy ítélték többnyire jellemző rájuk, illetve teljes mértékben azonosulnak azzal, ha a tömeg ingerlékenné válik és ezáltal, rajtuk is jelentkezik ez a viselkedés.

A kérdőív kitöltői közül 25 személy vélekedett ekként, hiszen az előbb említettekhez mérten, alátámasztható, hogy ezek a személyek az egyes szurkolói klubokhoz tartoznak, egyben ők is azok, akik a baráti kategóriát jelölték a részvétel típusánál.⁴²

2. sz. diagramm: A mérkőzéseken zúgolódó egyének eloszlása.

11. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítás mennyire jellemző Önre!

Forrás: saját szerkesztés

Ezzel párhuzamban a 11. kérdés is ugyan ezt a témakört taglalja, ott azonban nem az ingerlékenységi szintjét szerettem volna felmérni a válaszadóknak, hanem azt, hogyha bármilyen indokból a nagylélekszámú csoport zúgolódni kezd, milyen hatásokat vált az ki az egyénekből.

A zúgolódás esetében az eloszlás már kicsit másképpen alakult, mint az ingerlékenyebbé válás szempontjából. Egyáltalán nem volt hatással 49 főre, ez 28 fővel kevesebb, mint a feszülté válás során. Herbert Blumer osztályozása szerint a kifejező tömegnél volt ez tapasztalható, hogy a tömegbe való beleolvadás miatt, a tömeg által végrehajtott tevékenységeket az egyének is előszeretettel másolják. Így a tömeg zúgolódásánál, mint cselekménynél, nagyobb létszámban jelennek meg azok az egyének, akikre hatással van, erős hatással bír vagy teljesen azonosul vele, így ez a szám 78 főt mutatott a kérdőív kitöltői esetében. Ahogy azt már sikerült ismertetni Gustave Le Bon elméletei alapján a tömegben olyan érzelmek is megnyilvánulnak, amelyek egyénenként nem kerülnének a felszínre. Sokan pedig amellet, hogy szórakozásból vagy időtöltésből vesznek részt ezen eseményeken a mindennapi feszültségeket is itt vezetik le, és ezek a megjelenések nem feltétlen fulladnak rendbontásba, hanem pusztán kimerülnek abban, hogy valaki örömeiben vagy a csapatának való szurkolásban elveszti kontrollját és verbálisan is agresszívan nyilvánul meg.

⁴² Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Budapest, 2019

6.2.3. Stadionok beléptetési rendszere

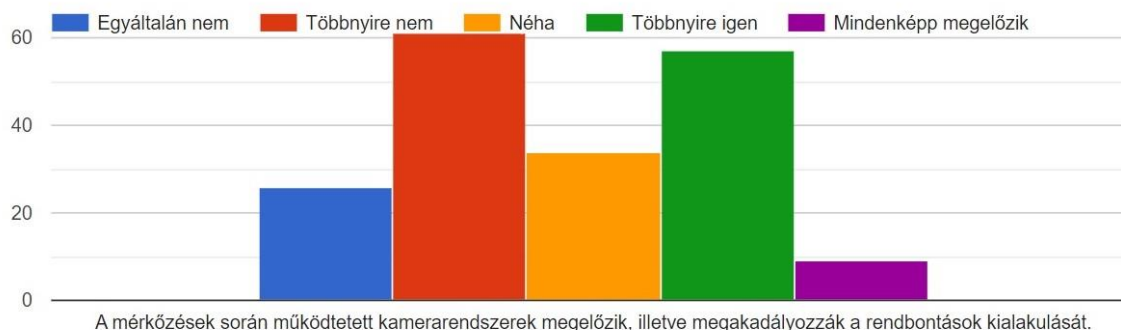
A sportrendezvények helyszínéül szolgáló stadionok, sport komplexumok tekintetében használatos kamerák alkalmazása a technikai fejlődés következtében került előtérbe. Elhelyezésükre leginkább azért került sor, mert prevenciós jelleggel bírnak, valamint a rendbontások kialakulásának megakadályozásában fontos szerepük van. A kutatásom során azt a feltevést állítottam a válaszadók elé, hogy a mérkőzések során működtetett kamerarendszerek megelőzik, illetve megakadályozzák a rendbontások kialakulását. Az elemzett válaszok nagymértékben mást tükröztek, mint amit én gondoltam. A kérdőív alapján azon kitöltők, akik legalább alkalmanként részt vesznek a mérkőzéseken (az összesen beérkezett válaszadóknak az 59,4%-a, azaz 87 fő) 46,5 %-a egyáltalán nem vagy többnyire nemmel vélekedik a feltevéséről. Többnyire igen vagy mindenképpen választ pedig 35,3% adta a megkérdezetteknek.

Úgy vélem ez abból is fakadhat, hogy akik többen szavaztak nemmel, nem látják azt az iszonyú mennyiségű háttér munkát, amely a kamerarendszerek működtetéséből adódik. Hiszen sokszor személyazonosság megállapítására is alkalmazzák a felvételeket, ami hozzájárul a szabálysértést vagy bűncselekményt elkövető egyének kilétének a felfedésében. Vagy számos statisztikai adatok következtethetők belőlük, akár a sportági szövetség, vagy a sportszervezet, akár a rendőrség számára, annak érdekében, hogy a következő labdarúgó-mérkőzésre biztonsági szempontból, hogyan is készüljenek fel. Hogyan osszák el az erőket a helyszín egyes pontjainál, melyek azok a közlekedési csomópontok, ahová nagyobb létszámú, vagy speciális szaktudással bíró egységeket kell felállítani.

Minél több felvevő egységet szerelnek fel, annál jobban lehet a helyszínt behatárolni és megfelelően biztosítani a mérkőzést. A felvételeken a vandalizmust végrehajtó emberek arcuk eltakarása miatt nehezen felismerhetők, a ruházataik vagy egyéb megkülönböztető jegyeik alapján kerülnek beazonosításra a hatóság által, emellett a tanú kutatásra is lehetőséget ad. Összegezve, a kimutatás alapján vélhetőleg a résztvevők úgy gondolják, hogy ha van vagy nincs kamerarendszer, akkor is felmerülnek problémák, holott ezek megelőzése és visszaszorítása mellett számos egyéb funkciót is magában hordoz az alkalmazásuk.

3. sz. diagramm: A kamerarendszerek szerepe, a rendbontások megakadályozásában.

9. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítással mennyire ért egyet!

Forrás: saját szerkesztés

6.2.4. Szurkolók és a szeszesital fogyasztásának kapcsolata

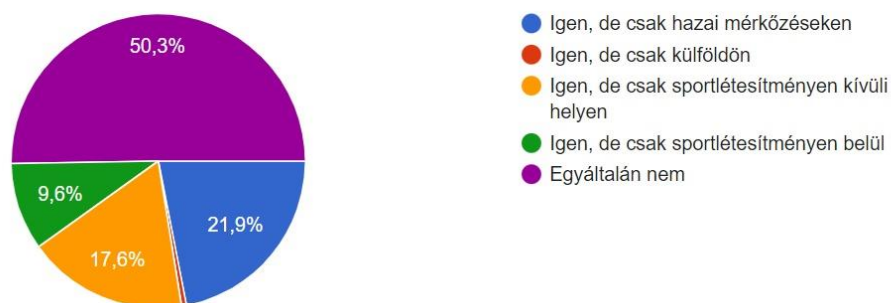
Az alkoholfogyasztás egy társadalmilag széleskörben elfogadott forma, ha ez olyan keretek között mozog, amelyet még az erkölcsi normák által az emberek tolerálni képesek. A megfigyeléseim alapján - amikor szerencsém volt részt venni labdarúgó-mérkőzésen nézőként - a szeszesital fogyasztással kapcsolatban számos dologról kaptam kézzel fogható képet. Teljes joggal kijelenthető, hogy a XXI. században az alkoholos italok fogyasztása a fiatalok körében a legelterjedtebb. De ez talán nem újdonság senki számára, hiszen minden ember a húszas éveiben a „legtevékenyebb” ezen a területen, feszegetik a határokat, próbálják szerepüket megvalósítani, magukat elhelyezni társadalmi szempontból is. Napjainkban a fiatalok körében elterjedt szeszesitalok a röviditalok, illetve a hosszú italok közül pedig a sörfogyasztás a jellemző. Az idősebb korosztálynál - a 30 év felettieknél – már mást tapasztalhatunk, hiszen céljuk talán már nem csupán a szórakozóhelyek látogatása és az alkohol mennyiségi fogyasztása, hanem egy kellemes baráti találkozó vagy családi összejövetel, ahol egy-egy pohár minőségi bor mellett, kikapcsolódnak és felengednek a hétköznapi mókuserékből. Sokan a nézők közül a szórakozás és kikapcsolódás miatt látogatnak el a mérkőzésekre, egy-egy pohár sört ilyenkor megisznak közben, hiszen a létesítményekben fellelhető büfék is árusítanak szeszesitalt. Bár a szurkolói csoportoknál ez egyfajta hagyomány, hogy mérkőzés előtt, a kedvenc italosztó egységeikbe betérnek, majd onnan jókedvűen, alkohol befolyásoltsága alatt érkeznek a labdarúgó-mérkőzésekre. Majd ezt a rítust, melyet a sportlétesítményen kívül megkezdtek előszeretettel folytatják a létesítményen belül is.

A külföldi és magyar viszonylatokban megrendezett labdarúgó-mérkőzések alkalmakor leginkább itthon, hazai keretek között fogyasztanak alkoholt a résztvevők, talán ez a nézők biztonságérzetének tudható be, és annak, hogy nem egy teljesen más országban vesznek részt ezeken az eseményeken, hanem hazai pályán.

4. sz. diagramm: Szeszes ital fogyasztásának eloszlása, a kitöltők között

10. Szokott szeszes italt fogyasztani sportrendezvények előtt, illetve alatt?

187 válasz

Forrás: saját szerkesztés

Az elgondolást a kutatásom is alátámasztja miszerint hazai mérkőzések során a kitöltők 21,9%-a fogyaszt alkoholt, míg ezzel ellentétben külföldön csupán 1%-uk. A válaszadók 9,6%-a mondta azt, hogy sportlétesítményen belül fogyaszt szeszesitalt, míg ez a szám sportlétesítményen kívül majdnem a duplája, 17,6%. Feltehetően ennek oka abban keresendő, hogy a sportlétesítményen belüli szeszesital árusítás szigorú szabályokhoz kötött, egyes sportrendezvények esetén kifejezetten tilalmazott bármilyen, vagy az 5%-nál magasabb alkohol tartalmú italok árusítása. A témámmal kapcsolatos vélemények megfogalmazására lehetőséget nyújtó nyitott kérdés válaszadói közül volt, aki azt nyilatkozta, hogy létesítményen belül és kívül is fogyaszt alkoholt.

6.2.5. Szurkolók és a rendőrség kapcsolatának vizsgálata

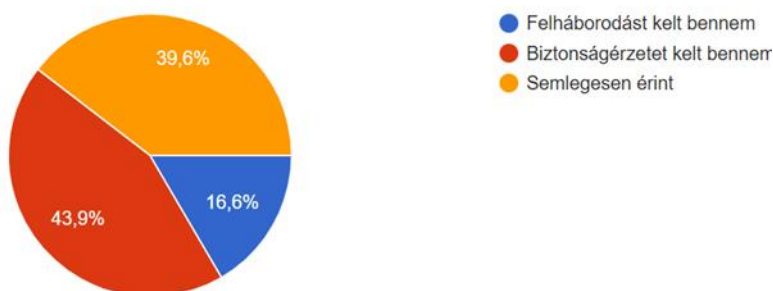
A rendőrök és szurkolók kapcsolata talán az egyik legfontosabb alappillér egy-egy labdarúgó-mérkőzés rendőri biztosításával kapcsolatban. A XX. században és a XXI. század legelején nem minden esetben volt megfelelő a rendőrség hozzáállása az állampolgárokhoz, amely egyfajta előítéletet szült, amely annak ellenére, hogy ma már teljesen máshogy viszonyulnak a szurkolókhoz a rendőrök, a korábbi rossz tapasztalatok és emlékek még mindig befolyásolják a rendőrségről alkotott képet.

Azon kitöltők közül, akik labdarúgó-mérkőzéseken rendszeresen, gyakran, illetve alkalmanként részt vesznek a 35,8%-a úgy véli, hogy a rendőrök partnerként kezelik a szurkolókat és segítőkészen állnak hozzájuk. 25,7%-a pedig ezzel ellentétben lekezelőnek és ellenségesnek ítéli meg őket. Talán ezek abból is fakadhatnak, hogy a régi szokások, beidegződések még a mai napig fellelhetők, továbbra is fel-felbukkannak, ezáltal bizonytalanságot, félelmet keltenek.⁴³ A rendőrök „védelmében” aktuálisan viszont meg kell említenünk azt is, hogy a rendőri állomány túlzott mértékű leterheltsége egyértelműen ront a mentális állóképességükön, ezáltal sok esetben a önmaguk is a feszültséget sugározzák a sportrendezvényre látogatók irányába. Az viszont már egy egyértelmű előrelépésnek tekinthető, hogy több kitöltő, pozitívan áll a rendőrség munkájához és támogatja őket.

5. sz. diagramm: A sportrendezvényen megjelenő, nagyobb rendőri egység észlelése során, bekövetkezett magatartások.

12. Válassza ki, miben változik a magatartása, ha a sportrendezvényen nagyobb létszámú rendőri egység megjelenését észleli?

187 válasz

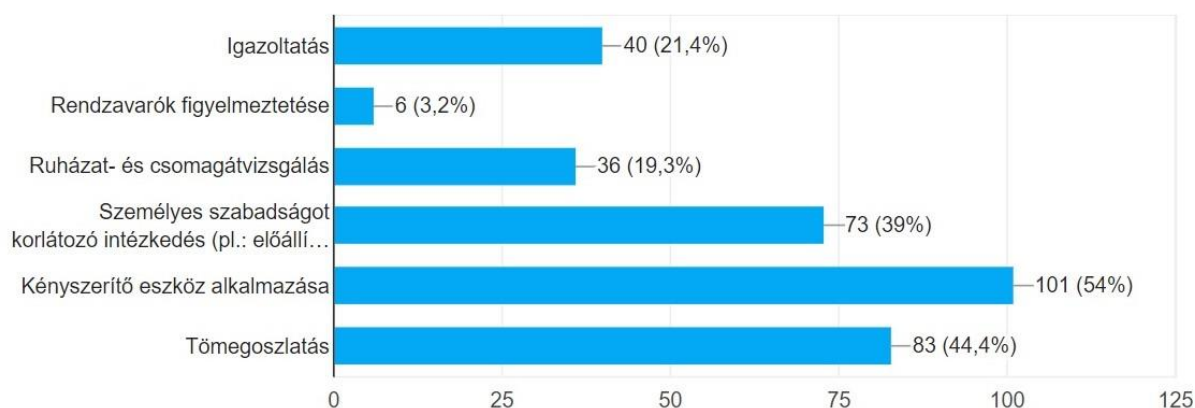
Forrás: saját szerkesztés

A rendőrség erőivel kapcsolatban, megkérdeztem a kutatásomban a válaszadókat arról, hogy hogyan is változik meg a magatartásuk, ha nagyobb létszámú rendőri erő megjelenését tapasztalják. A pozitív előrelépés itt is megtalálható volt, hiszen a kitöltők 43,9%-a részére növeli a biztonságérzetet, ha több rendőrt lát a labdarúgó-mérkőzések biztosítása alkalmakor. Csupán 16,6%-uk nyilatkozta azt, hogy nagyobb rendőri egység láttán felháborodnak. Ez a felháborodás azonban valószínűleg nem a rendőrség ellen irányul, inkább sokan a nagy erővel párhuzamba hozzák azt is, hogy valami konfliktusra, vagy rendbontásra kell számítani a mérkőzésen ezáltal a félelemérzetük fogalmazódik meg a válaszaikban.

⁴³ Less Ferenc: A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései, PhD. értekezés, Nemzeti Közfoglaltati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest 2016

13. Mely rendőri intézkedés vált ki Önből ellenérzést egy sportrendezvény során?

187 válasz

Forrás: saját szerkesztés

A legelterjedtebb válaszok, a 13. kérdésnél jelentek meg, ahol arra voltam kíváncsi, melyik az az egyénnel vagy tömeggel szembe alkalmazott rendőri intézkedés, amely a legnagyobb ellenérzést váltja ki a nézőkből. A kérdőívben a fokozatosság elvét követve az alapvető intézkedéstől a legnagyobb kényszerítő erővel bíró intézkedésig soroltam fel őket, tehát igazoltatás, rendzavarók figyelmeztetése, ruházat- és csomagátvizsgálás, személyi szabadságot korlátozó intézkedések, kényszerítő eszköz alkalmazása és a legvégén pedig a tömegosztatás. Ennél a kérdésnél több választási lehetőség bejelölésére is lehetőség volt. Az eredményekből jól kiolvasható, hogy már az igazoltatás is 21,4%-át zavarja a válaszadóknak. Annak ellenére, hogy ez egy olyan intézkedés, amely az ő védelmüket is szolgálja egyben, és nem annak érdekében hajtják végre a rendőrök, hogy őket feltartsák. A rendzavarók figyelmeztetése a többi intézkedéshez képest elenyésző volt, csupán 3,2%-át bosszantja ez a szóbeli felszólítás, amelyet eleve nem mindenkinél alkalmaznak, csak a rendfenntartás miatt alkalmazzák. A ruházat- és csomagátvizsgálás a sportrendezvényre való beléptetésnél már megtörténik, fontos intézkedés annak elkerülése érdekében hajtják végre, hogy a sportlétesítménybe ne kerülhessen be olyan tárgy, amely a pályarendszabályban a be nem vihető tárgyak körébe esik, vagy jogszabály tilalmazza a rendezvényen való birtoklását, értem ez alatt például, szűrő-, vágóeszközök vagy pirotechnikai eszközök. Összeségében a ruházat- és csomagátvizsgálás intézkedés a kitöltők 19,3%-át zavarja.

Ez a szám szorosan kapcsolódik a személyi szabadságot korlátozó intézkedések eredményeihez, hiszen a rendőrök, ha valakinek a személyi szabadságát korlátozzák a ruházat-, és csomagátvizsgálás elengedhetetlen ennek szakszerű végrehajtásához. Az előállítás, mint személyi szabadságot korlátozó intézkedés 39%-ban volt ellenszenves a résztvevők számára. Arra már utaltam, hogy a kérdés meglepetéseket tartogatott számomra, hiszen a kényszerítő eszközök alkalmazása 54%-kal, a tömegoszlatás, pedig 44,4%-kal járult hozzá az ellenszenv kialakulásához. A tömegoszlatás egy sokkal agresszívabb intézkedés, mint a kényszerítő eszközök alkalmazása, mégis a többség, úgy gondolta ez az a tevékenység, amely a leginkább ellenszenvet okoz nekik.

6.2.6. A kitöltők észrevételei a kutatással kapcsolatban

A rendőrséggel és intézkedéseikkel kapcsolatosan számos válaszadó írásban megfogalmazta önálló véleményét és ezt ehhez az utolsó kérdéshez, szabad szöveges válaszként írták. Ilyen válaszként jelent meg a következő gondolat is, miszerint: *„Meccs utáni rendőri intézkedés nem mindig egyértelmű. A stadion elhagyása éppen a terelések miatt nehézkes, és egymásnak ellentmondóak.”* Ez a gondolat talán arra világít rá, hogy az állampolgárok számára a rendőrség által alkalmazott intézkedések, bevezetett rendszabályok nem mindig egyértelműek. Ezek abból is eredhetnek, hogy a mérkőzés végén, a nagy tömeg óriási hangzavarral hagyja el általában a létesítményt, és ennek következtében nem figyel vagy nem hallja, nem érti a távozás biztonságához kapcsolódó instrukciókat. Ezért is fontos, hogy minél többször, minél lassabban ismételjék a rendőrök a szurkolók felé intézett tájékoztatásokat, felszólításokat.

Számos beérkezett válaszból következtethető, hogy a rendőrségnek nagy szerepe van a rendfenntartás megelőzésében és a már kialakult helyzet kezelésében. *„Mivel én stadionban nem, esetleg otthon, kocsmában vagy barátaim otthonában nézem a mérkőzéseket, így rendőri intézkedést csak abban az esetben tapasztalok, ha a helyzet megköveteli. Jelenlétüket fontosnak tartom, sajnos viszont sokakat ez sem gátol meg a rendbontásban. Emiatt úgy gondolom jelenlétükkel nem megelőzni lehet az ilyen fajta atrocitásokat, hanem megállítani.”* Más válaszadók pedig így vélekednek: *„Alapvetően akkor lépnek közbe, ha provokációt látnak. Én úgy gondolom, hogy jó, ha ott vannak és védenek minket.”* *„A rendőri intézkedések sajnos előfordul, hogy szükségesek, de ez egyáltalán nem zavarja a kulturáltan szurkolókat, aki meg nem szurkolni megy egy mérkőzésre hanem rendbontani, nem is kell, hogy jelen legyen, ebben van nagy szerepe a rendőri állománynak.”* Ezek alapján megállapítható, hogy sokakban biztonságérzet alakul ki a rendőrök láttán, és a nagy többség úgy véli elengedhetetlen a munkájuk a sportrendezvényeken, kiemelten a labdarúgó-mérkőzéseken.

A tömeggel, illetve szűkebb körben a szurkolók magatartásával kapcsolatban is érkeztek vélemények, volt, aki nagyobb lélegzetű monológban fejtette ki nézeteit továbbá érvelt a szankciók szigorítása mellett is. „Üdvözlöm! A problémás viselkedésű szurkolók nem csak a többiek szórakozását teszik tönkre, hanem lejáratják az egész országot, a futballt, mint sportot, rengeteg közpénzt költenek el miattuk, károkat okoznak. Emiatt minden intézkedés jogos és szükséges, amit velük szemben foganatosítanak. El kellene távolítani őket a lelátókról. Erre megoldás a fényképes szurkolói igazolvány, és a kiterjesztett kamerarendszer, amelyeknek a segítségével azonosíthatóak, felismerhetőek, és kiemelhetőek, valamint eltávolíthatóak lennének az ilyen elemek. Addig is, támogatom a felszerelt rendőri egységek jelenlétét a mérkőzéseken.” A hozzászólásban kiemelném a kamerarendszer működésének kérdéskörét. Teljes mértékben ez is alátámasztja azt, hogy igenis fontos ezeknek a működése, a legjobb az lenne, ha minél több lenne, illetve ha felállításuk során nagyobb anyagi háttér biztosításával, több készülék kerülne kihe-lyezésre, mert ezek megelőznék a rendbontásokat és a kialakult helyzet megoldására is gyorsabban sor kerülne.

A szurkolók és a rendőrség kapcsolatának tekintetében többféle válasz is érkezett, voltak, akik úgy vélték, hogy mindkét félnek kellene változtatni annak érdekében, hogy a mérkőzéseken kialakult konfliktus a hatóság és a szurkolók között gördülékenyebben megoldódjon. „A rendőrség és a szurkolók közötti nem túl derűs viszonyról alapvetően mindkét fél tehet. A szurkolók többségét már önmagában irritálja a rendőrök látványa, elég, ha csak a stadion környékén gépkocsival járőröznek és nem is foglalkoznak a szurkolókkal. 95 %-uk ellenséggént tekint rájuk és csak a súlyos büntetőjogi szankciók miatt nem kezdeményeznek konfliktust velük szemben. Másik oldalról pedig a rendőrök hozzáállása sem példaértékű és ez az, ami az ellenséges hozzáállást szítja. Az esetek többségében a karhatalom lekezelő, lenéző a szurkolókkal, nem egyszer előfordul, hogy mind verbálisan mind tettekben provokálják őket. Megoldás lenne a problémára, ha mindkét fél építő jellegű egyeztetésen elmondaná gondjait- bajait és igyekeznének közös nevezőre jutni.” Fenti véleményt osztotta a következő hozzászóló is, aki ekként fogalmazott: „Mind a rendőrök, mind a biztonsági őrök közt vannak, akik alig várják, hogy a szurkolókat valami miatt felelősségre lehessen vonni. Kis szurkolói csoport esetén indokolatlanul is hergelik ezzel a szurkolókat, nagynál viszont gyakran látszólag semmi nem történik komolyabb rendbontásnál sem. Ez a kettős mérce is egy olyan jelenség, ami egy békésebb nézőt is felboszszant. Egy futball mérkőzés nem egy színházi előadás, ehhez mérten egy sporteseményt biztosító egységnek sem kellene mindenre ugrania. Sokkal jobb lehetne a felek közti kapcsolat.”

Ezen válaszok alapján is, mindkét fél oldaláról a nézeteltérés gócpontja, az egymásról alkotott, előzetes vélemények. Ez az előítélet a múltból is eredeztethető, ahol előfordult az is, hogy a rendőrök nem megfelelően hajtották végre a tömeggel szembeni intézkedéseket, vagy a szurkolók oldaláról nézve, nem minden szurkoló, futballhuligán is egyben. Az előítéletek eloszlása ma már új szintre emelkedett a felek között, a tettek helyére, elsősorban a kommunikáció lépett, a közös megegyezésre való jutás a kulcs, az vezet igazi megoldásra. Mindennek ellentmondva egy másik válaszadó úgy vélte, hogy a magyar rendőrök hozzáállása a szurkolókhoz sokkal barátságosabb, mint például külföldön. „*Magyar viszonylatban normálisabb a rendőrök szurkolókhöz való kapcsolata, külföldi nemzetközi válogatott mérkőzéseken ez már nem mondható el. Nagy Britanniához tartozó országok ki vannak élezve, hogy mikor emelhetnek ki valakit a szektorból. Az okok általában, hogy a megvett jegy nem épp arra a székre szól, ahol áll a szurkoló, továbbá elvárják, hogy ülve nézzük végig a meccset, ebből több probléma adódott már kint pl. Walesben.*” Ez egy pozitív visszacsatolás, ami azt sugallja, hogy Magyarországon jóval kevesebb a rendőri túlkapás, mint más országokban. Azonban azt a kérdést is felveti, hogy talán hazánkban a sportlétesítményeken belül alkalmazott biztonsági rendszabályok jobban szolgálják a lelátók biztonságát azáltal, hogy enyhébb korlátozó jellegükkel fokozzák a szurkolói tömeg önrendfenntartó képességét.

A védőfelszerelésekkel kapcsolatban is volt egy érdekes megfogalmazás a válaszok között: „*A nagy létszámú, pajzsos, testvédős rendőrökkel nincs semmi gond, legyenek, kellenek. Viszont az elhelyezésük, mozgatásuk az már nem mindegy. Pl semmi gond, ha vonulás útvonalon vannak, láthatóan, de nem az emberek nyakán. A szektorba bejövetel és a pálya oldalán felsorakozás meccs közben, az csak olaj a tűzre.*” A magas és alacsony profilú tömegkezeléssel összefüggésben, már a kutatás során kitértem az előnyeikre és hátrányaikra egyaránt. Ez a válasz is alátámasztja azt, hogy sok esetben az erő demonstrálása és a túlzott eszköz használat vagy a testvédő felszerelések viselése, nem, hogy megnyugtató, még inkább ingerlékenyebb választ vált ki a nézőkből. Továbbá kiemeli annak jelentőségét, hogy a biztosítási/tömegkezelési stílus megválasztása nem lehet pusztán egyszeri feladat, megváltoztathatatlan döntés. Mindenképp a dinamikus kockázatelemzés és értékelés a kulcsa a környezethez, eseményhez, szurkolókhöz, körülményekhez stb. igazított és nekik megfelelő stílus megválasztásának. Mindezzel elősegítve a jól időzített, helyzetnek megfelelő súlyú kényszerítő erővel bíró rendőri egységek alkalmazását.

ÖSSZEGZÉS

A témában való kutatás által betekintést nyerhettem a tömegek lélektanába, viselkedésébe és az alkalmazott tömegkezelési technikákba, intézkedésekbe. Valamint sikerült jobban megismernem az állampolgárok nézeteit a témával kapcsolatban, olyan formában, ahol anonim módon korlátok nélkül elmondhatták a véleményüket. A kutatási tevékenységemnek legfőbb célja az volt, hogy a témában előzetesen általam felállított hipotéziseimre megkapjam azokat a válaszokat a kérdőív által és a kitöltők jóvoltából, amelyekkel a feltevéseimet sikeresen alá tudom támasztani vagy épp el tudom vetni őket. A labdarúgó-mérkőzéseken a szurkolói magatartás olyan irányú változását, hogy ingerlékenyebbé válnak az egyének ezeken az események, sikerült alátámasztani. Hiszen a kitöltők véleménye alapján egyértelműen feszültebbé válnak, illetve felfokozottabb állapotba kerülnek, és könnyen magával ragadja a hév őket. A nagyobb létszámú rendőri jelenlét a labdarúgó-mérkőzések alkalmakor, a válaszadók többségében biztonságérzetet vált ki, nem pedig felháborodást. Így a második állításom elvetem, vékony réteg választja el a pozitív és negatív hatást, mégis a mérleg nyelve, ebben az esetben a pozitív felé billent. A rendőri intézkedésekkel kapcsolatban felállított tézisem, miszerint a tömegoszlatás, mint sportrendezvényen alkalmazott végső intézkedés, váltja ki a legnagyobb ellenszenvet a szurkolókban. A kutatás eredményei alapján arra a következtetésre jutottam, hogy nem így van, hiszen a legnagyobb felháborodást a kényszerítő eszközök alkalmazása kelti, függetlenül attól, hogy a kényszerítő eszközök fokozatossági sorrendjében, az milyen helyet foglal el. A rendőrség és a szurkolók helyzetét tovább vizsgálva, megállapítható, hogy napjainkban a labdarúgó-mérkőzések látogatói partnernek tekintik a hatóságokat és segítőkésznek vélik őket. A kamerarendszer használatának prevenciós jellegét a válaszadók többsége nem ismerte el, és úgy vélték, hogy nem feltétlen előzik meg a rendbontások kialakulását.

A kérdőíves kutatás rámutatott arra, hogy mennyi dolgot meglehet tudni abból, ha megkérdezzük az állampolgárokat nézőpontjaikról. A későbbiekben, elsősorban nagy hangsúlyt lehetne fektetni a kommunikáció még inkább előtérbe helyezésére. A Partner Csoport 2016-os megalakulása óta folyamatosan bebizonyítja azt, hogy mekkora szerepe van a labdarúgó-mérkőzések problémamentes lebonyolításában, a továbbiakban talán erre az egységre lehetne nagyobb hangsúlyt fektetni, létszámát növelni és szélesebb körben alkalmazni.

A másik témakör, amellyel mindenképp kellene foglalkozni, a szeszital általi befolyásoltság. A szurkolói szubkultúra szerves részét képezi az alkohol tartalmú italok fogyasztása a mérkőzések előtt, alatt és után is. Fel kellene az emberek figyelmét hívni a negatív következményekre,

amelyek a szeszital fogyasztásából adódhatnak, a magatartásukban eshetőlegesen bekövetkező változásokra, illetve az erőszak megjelenésére, és az erőszak csak erőszakot szülhet.

A jövőre nézve, talán annak további vizsgálata hozna új eredményeket, ha a rendőrség az egyes szurkolói közösségeket, illetve szurkolói klubokat differenciáltan kezelné a labdarúgó-mérkőzések során. Ez alatt azt értem, hogy csapat és csapat között van különbség, így szurkolóik között is fellelhető ez fajta differenciálódás. Minél jobban sikerül a rendőrségnek kiismerni a kultúrákat, annál jobban tud olyan tömegkezelési technikákat alkalmazni velük szemben, amelynek köszönhetően a rend fenntartható, megtartható lesz.

Az elmúlt évtizedek alatt sokat változott a rendőrség hozzáállása a szurkolói közönség irányába. Mindenképp érezhető ez a pozitív előrelépés, a további fejlődés megtartása végett, a kialakult nézetek továbbfejlesztése nyomán, talán egyszer eljuthatunk oda, hogy elegendő lesz a megfelelő kommunikáció és a kevésbé látható, de mégis érzékelhető, biztonságot sugárzó rendőri jelenlét biztosítása.

ÁBRAJEGYZÉK

1. sz. diagramm: Labdarúgó-mérkőzések látogatásának gyakorisága, a kitöltők szerint.	36
2. sz. diagramm: A mérkőzéseken zúgolódó egyének eloszlása.	38
3. sz. diagramm: A kamerarendszerek szerepe, a rendbontások megakadályozásában.	40
4. sz. diagramm: Szeszes ital fogyasztásának eloszlása, a kitöltők között.....	41
5. sz. diagramm: A sportrendezvényen megjelenő, nagyobb rendőri egység észlelése során, bekövetkezett magatartások.	42
6. sz. diagramm: Ellenérzések kiváltására alkalmas intézkedések, a sportrendezvények megrendezése során.....	43

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalmak:

- Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs 2015
- Freyer Tamás: A Rendvédelmi erők harca a futball-huliganizmus ellen Magyarországon, PhD. értekezés, Semmelweis Egyetem, Testnevelési és Sporttudományi Kar Nevelés-és Sporttudományi Doktori Iskola Budapest, 2004
- Gustave Le Bon: A tömegek lélektana, Franklin-Társulat Magyar Irod. Intézet és Könyvnyomda, Budapest, 1913
- Hadas Miklós: A futballhuliganizmus és a társadalmi környezete Európában, Jelentés a GYISM számára, Budapest, 2004
- Holota Gábor: A tömegkezelés helyzete és alternatívái Magyarországon és az Európai Unióban, Diplomamunka, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Budapest, 2016.
- Holota Gábor: Tömegkezelés és deeszkaláció, Belügyi Szemle 64. (10), 2016
- Keller Nándor: A rendbiztosi és spotteri feladatok asszimilációja a Készenléti Rendőrség párbeszéd csoportjában, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016
- Less Ferenc: Az alkotmányos jogállam rendőrségének feladatai a politikai demonstrációk biztosításában - nemzetközi kitekintés, PhD értekezés, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2017
- Less Ferenc: A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései, PhD. értekezés, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2016
- McPHAIL, Clark, SCHWEINGRUBER, David, McCARTHY, John, Policing Protest in the United States: 1960-1995 = Policing Protest - The Control of Mass Demonstrations in Western Democracies, della Porta, Donatella - Reiter, Herbert (eds), Minneapolis, University of Minnesota Press, 1998.
- Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest, 2019

Jogsabályok, belső szakmai szabályzók:

- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 2004. évi I. törvény a sportról
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 2018. LV. törvény a gyülekezési jogról
- 16/1999. (II. 5.) Kormányrendelet a rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységéről
- 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról
- 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás a sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról
- 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról
- 2007/412/IB Tanács Határozata, a nemzetközi vonatkozású labdarúgó-mérkőzésekkel kapcsolatos biztonságról szóló 2002/348/IB határozat módosításáról

ANNOTÁCIÓ

A téma aktualitását tekintve a hétköznapiak szerves részét képezi a sport és ezen belül a labdarúgás kiemelt súllyal jelenik meg hazánkban. A kutatásom legfőbb célja az volt, hogy megvizsgáljam a szurkolók viselkedését a labdarúgó-mérkőzéseken való részvételük során. Illetve betekintést nyerjek a szurkolók és rendőrség kapcsolatába, különösen az a terület keltette fel érdeklődésemet, hogy a szurkolók a rendőrség által bevezetett, alkalmazott egyes tömegkezelési technikákra és intézkedésekre, hogyan és miként reagálnak. Ahhoz, hogy átfogó ismereteket szerezzek a témában elmélyedtem a tömegek lélektanában és magatartásában, valamint a szurkolói viselkedésben, illetve a futballhuliganizmus jelenségében is. Dolgozatom során, az alábbi bennem felmerülő hipotézisekre kerestem a választ. A labdarúgó-mérkőzések olyan hatással vannak a szurkolói viselkedésre, hogy ingerlékenyebbek, feszültebbek lesznek egy-egy részvétel során. Minél nagyobb létszámú rendőri egység jelenik meg egy labdarúgó-mérkőzéseken, annál negatívabb hatást kelt a szurkolók magatartásában. A szurkolókban a legnagyobb ellenszenvet a rendőri egységek felé, az váltja ki, ha tömegoszlatást alkalmaznak intézkedésként egy sportrendezvényen. Napjainkban a rendőrök egy labdarúgó-mérkőzésen a szurkolókat partnerként tekintik és segítséget nyújtanak számukra, ha szükséges. A mérkőzések során működtetett kamerarendszerek megelőzik, illetve megakadályozzák a rendbontások kialakulását. Az állításaim bizonyítása érdekében alkalmazott kutatási módszereknél az empirikus megfigyeléseimre, azaz a mérkőzéseken való részvételeimre és a kérdőíves technikára hagytam és helyeztem őket előtérbe. A kvantitatív kutatási módszerrel anonim módon kértem ki az szurkolók véleményét az adott témával kapcsolatban, így gondolataikat bátran megoszthatták velem és a dolgozatom olvasóival.

MELLÉKLETEK

1.számú melléklet: Kérdőív

1.számú melléklet

Kérdőív:

A szurkolók és rendőrség kapcsolatának vizsgálata a rendőrség által biztosított labdarúgó-mérkőzéseken

Tisztelt Kitöltő!

Kőrösi Boglárka, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karának negyedéves közrendvédelmi szakirányos hallgatója vagyok és azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy az alábbi kérdőív kitöltésével segítse munkámat a Tudományos Diákköri dolgozatom sikeres el-készítésében.

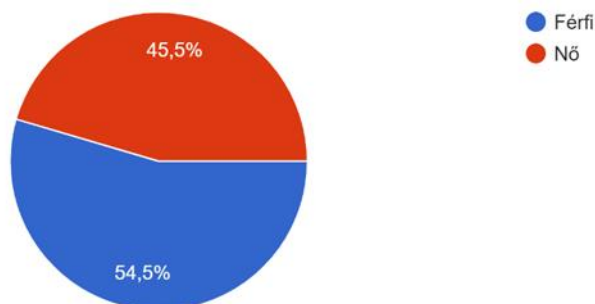
Kutatásom során elsősorban a szurkolók és rendőrség kapcsolatát vizsgálom a rendőrség által biztosított labdarúgó-mérkőzéseken. Ebből kifolyólag kérem Önt, mint szurkolót, hogy töltsé ki kérdőívemet.

A kérdőív kitöltése néhány percet vesz igénybe. A kérdőívben megadott válaszadás anonim módon történik, a válaszait csak és kizárólag a dolgozatom elkészítéséhez használom fel.

Előre is köszönöm szíves együttműködését és segítségét!

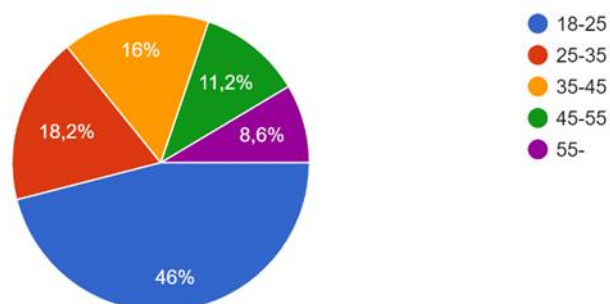
Neme?

187 válasz

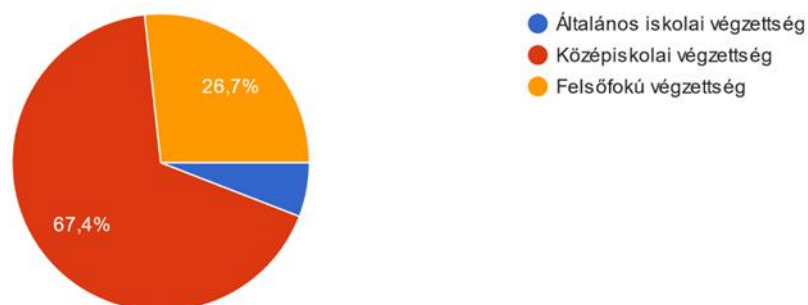
Életkorát tekintve mely korcsoportba tartozik?

187 válasz

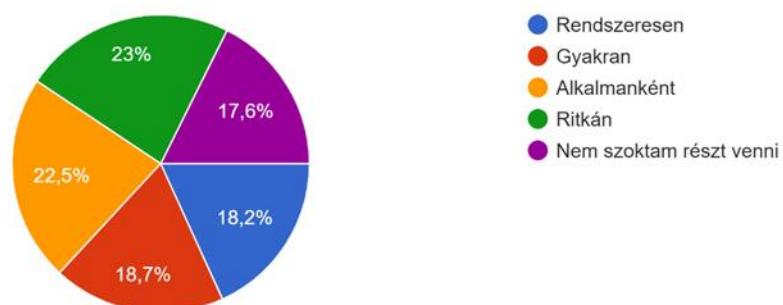
Milyen legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezik Ön?

187 válasz

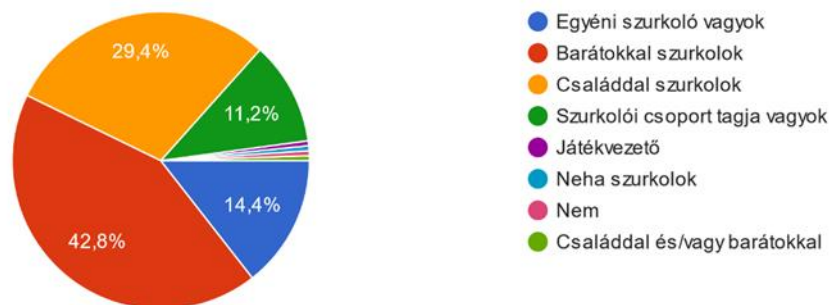
Milyen gyakorisággal szokott részt venni labdarúgó-mérkőzésen?

187 válasz

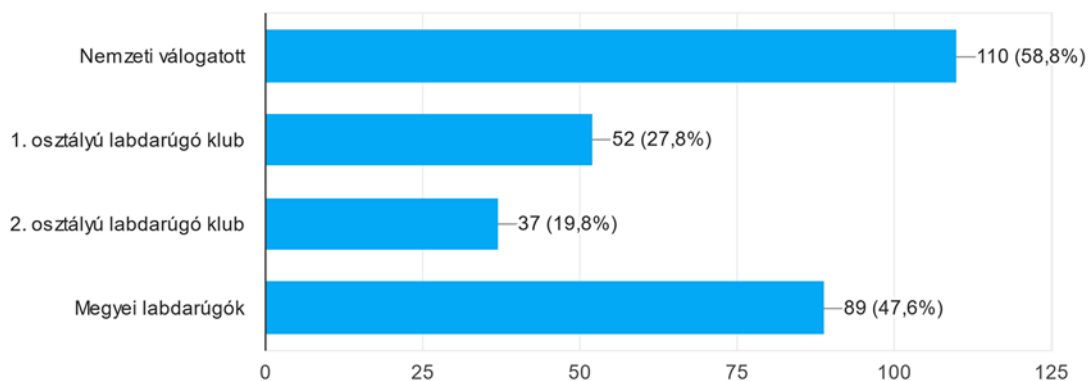
Ha választania kellene Önnek, mely kategóriába sorolná magát?

187 válasz

Mely labdarúgó szervezetnek szurkol az alábbiak közül?

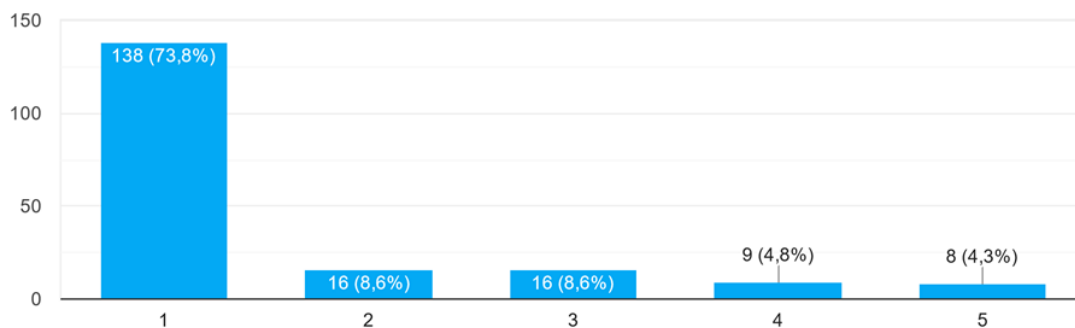
187 válasz

7. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítás mennyire jellemző Önre!

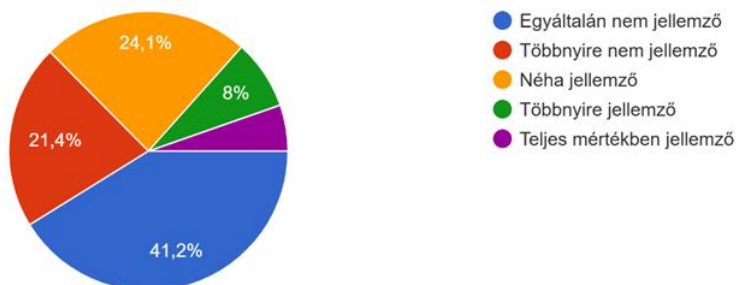
Szurkolóként elkísérem külföldre kedvenc csapatom nemzetközi labdarúgó-mérkőzésekre.

187 válasz

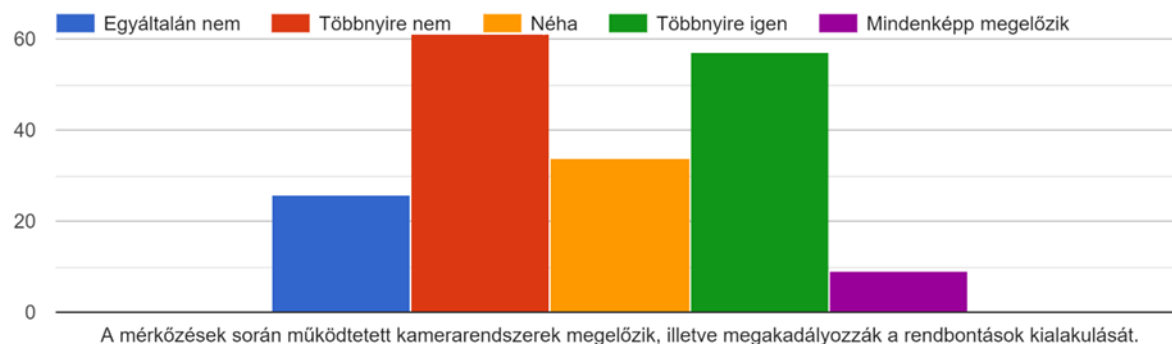

8. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítás mennyire jellemző Önre!

187 válasz

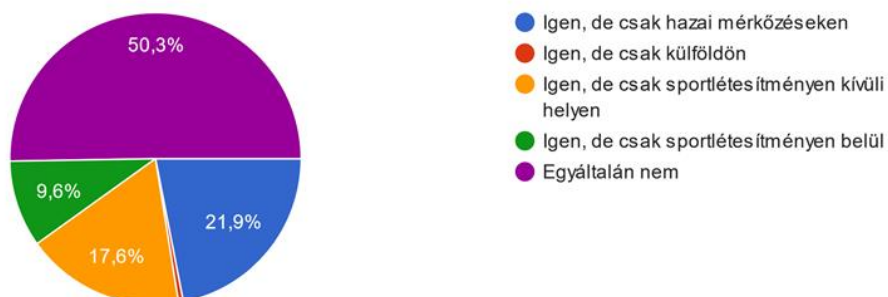

9. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítással mennyire ért egyet!

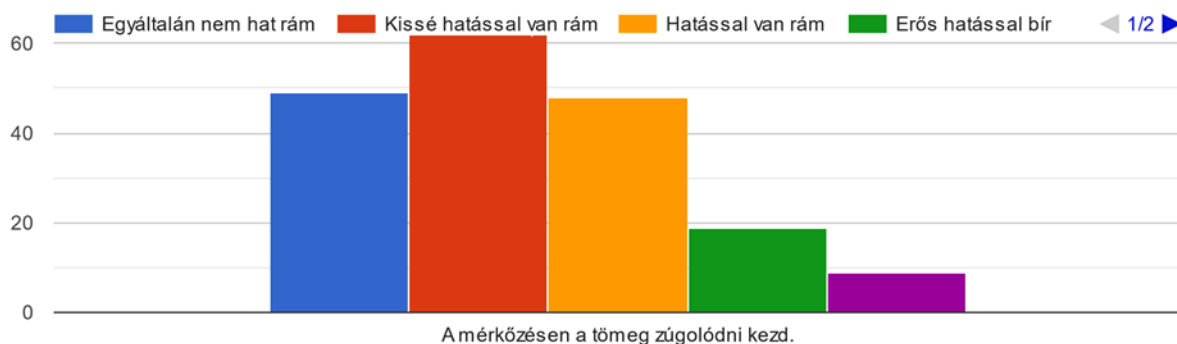

10. Szokott szeszes italt fogyasztani sportrendezvények előtt, illetve alatt?

187 válasz

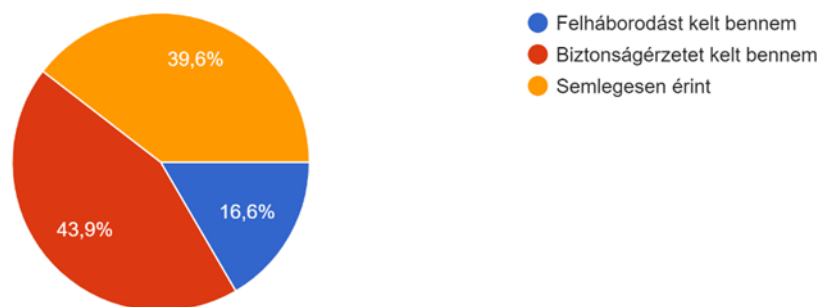

11. Kérem, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy az alábbi állítás mennyire jellemző Önre!

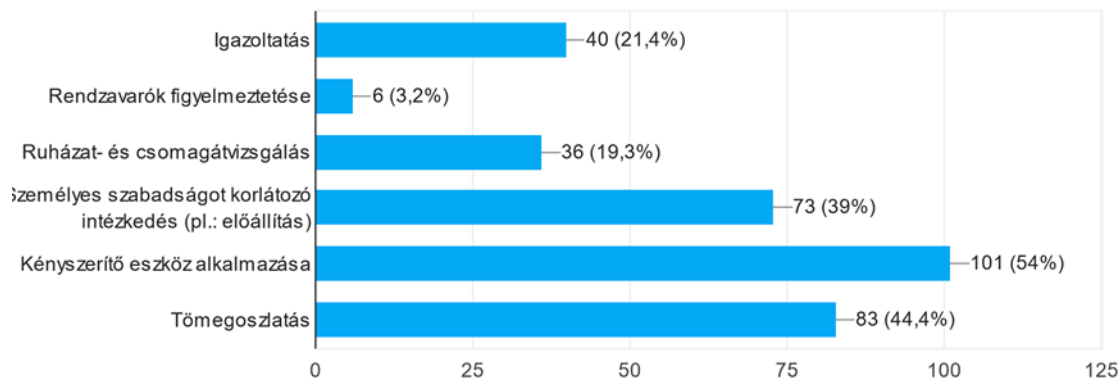
12. Válassza ki, miben változik a magatartása, ha a sportrendezvényen nagyobb létszámú rendőri egység megjelenését észleli?

187 válasz

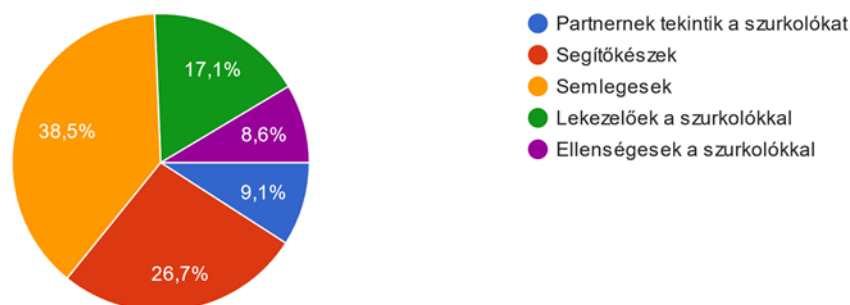
13. Mely rendőri intézkedés vált ki Önből ellenérzést egy sportrendezvény során?

187 válasz

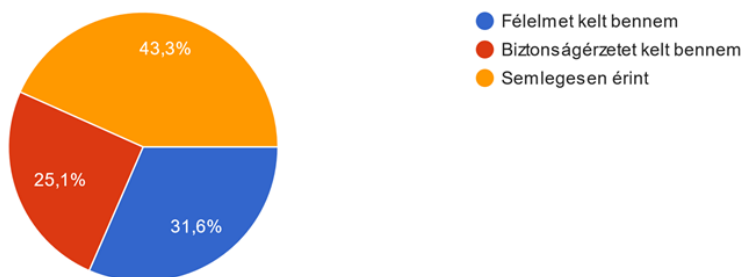
14. Tapasztalatai alapján hogyan jellemezné a rendőrök szurkolókhöz való hozzáállását labdarúgó-mérkőzéseken?

187 válasz

15. Milyen érzéseket kelt Önben, ha a rendőrség állományát pajzzsal ellátva, illetve testvédő felszerelésben látja megjelenni labdarúgó mérkőzésen?

187 válasz

16. Kérem saját szavaival írja le, hogy a vizsgált témával kapcsolatban van-e bármilyen észrevétele, illetve gondolata?

- Nincs
- Nincsen
- Nincs
- Nincs hozzá tenni valóm
- Meccs utáni rendőri intézkedés, nem mindig egyértelmű. A stadion elhagyása éppen a terelések miatt nehézkes, és egymásnak ellent mondóak.
- Nincs észrevételem
- Mivel én stadionban nem, esetleg otthon, kocsmában vagy barátaim otthonában nézem a mérkőzéseket, így rendőri intézkedést csak abban az esetben tapasztalok, ha a helyzet megköveteli. Jelenlétüket fontosnak tartom, sajnos viszont sokakat ez sem gátol meg a

rendbontásban. Emiatt úgy gondolom, jelenlétükkel nem megelőzni lehet az ilyen fajta atrocitásokat, hanem megállítani.

- Sport rendezvényen bent is és kint is iszok.
- Ezen rendezvényeken sokkal nagyobbak a rendőri túlkapások.
- Kevés a rendőri jelenlét a megyei mérkőzéseken!
- A rendbontást büntetni kell.
- Nincsen.
- Személy szerint nincs.
- Alapvetően akkor lépnek közbe, ha provokációt látnak. Én úgy gondolom, hogy jó, ha ott vannak és védenek minket.
- Alapvetően akkor lépnek közbe, ha provokációt látnak. Én úgy gondolom, hogy jó, ha ott vannak és védenek minket.
- Nincs.
- Kicsit barátságosabban kellene, hozzá állni az emberekhez.
- A rendőri intézkedések sajnos előfordul, hogy szükségesek, de ez egyáltalán nem zavarja a kulturáltan szurkolókat, aki meg nem szurkolni megy egy mérkőzésre hanem rendbontani, nem is kell hogy jelen legyen, ebben van nagy szerepe a rendőri állománynak.
- A közismert "hardcore" ultrákat lenne érdemes kiszűrni, illetve korlátozni valahogyan.
- A nagy létszámú, pajzsos, testvédős rendőrökkel nincs semmi gond, legyenek, kellenek. Viszont az elhelyezésük, mozgatásuk az már nem mindegy. Pl semmi gond ha vonulás útvonalon vannak, láthatóan de nem az emberek nyakán. A szektorba bejövetel és a pálya oldalán felsorakozás meccs közben, az csak olaj a tűzre.
- Nincsen.
- A téma érdekes, de úgy gondolom, ketté kell bontani 2000-s évek előtti és utáni időszakra. 1980-1990-s években a nagyszámú rendőri jelenlét indokolt volt, és adott esetben félelmet keltő, hisz "mezei" szurkolóként volt részem nekem is több rendőri attack megélésében, független attól, hogy nem voltam rendbontó. 2000-s évek vége felé már egyáltalán nem volt jellemző a szurkolói rendbontás, így a rendőrök is kevesebb létszámmal vettek részt a mérkőzéseken, így a jelenlétük már inkább biztonságérzetet adott, mint sem félelemérzetet. Vagyis a vizsgálódását lehet én szétbontanám, mert gyanítom más is változóan élte meg ezt a két időszakot.
- Még néhány kérdés bennmaradt, de szerintem teljesen megfelelő az ürlap.

- Üdvözlöm! A problémás viselkedésű szurkolók nem csak a többiek szórakozását teszik tönkre, hanem lejárattják az egész országot, a futballt, mint sportot, rengeteg közpénzt költenek el miattuk, károkat okoznak. Emiatt minden intézkedés jogos és szükséges, amit velük szemben fogantatosítanak. El kellene távolítani őket a lelátókról. Erre megoldás a fényképes szurkolói igazolvány, és a kiterjesztett kamerarendszer, amelyeknek a segítségével azonosíthatóak, felismerhetőek, és kiemelhetőek, valamint eltilthatóak lennének az ilyen elemek. Addig is, támogatom a felszerelt rendőri egységek jelenlétét a mérkőzéseken.
- A 13. pontra a válaszom egyik sem. A 15. pontnál a félelmet nem a rendőrök felszerelése, hanem a csőcselék várható tette kelti bennem. Egyébként sok sikert a tanulmányához!
- A rendőrség és a szurkolók közötti nem túl derűs viszonyról alapvetően mindkét fél tehet. A szurkolók többségét már önmagában irritálja a rendőrök látványa, elég ha csak a stadion környékén gépkocsival járőröznek és nem is foglalkoznak a szurkolókkal. 95 %-uk ellenséggként tekint rájuk és csak a súlyos büntetőjogi szankciók miatt nem kezdeményeznek konfliktust, velük szemben. Másik oldalról pedig a rendőrök hozzáállása sem példaértékű és ez az, ami az ellenséges hozzáállást szítja. Az esetek többségében a karhatalom lekezelő, lenéző a szurkolókkal, nem egyszer előfordul, hogy mind verbálisan mind tettekben provokálják őket. Megoldás lenne a problémára, ha mindkét fél építő jellegű egyeztetésen elmondaná gondjait, bajait és igyekeznének közös nevezőre jutni.
- Sok kérdés irreleváns, van ahol több válasz lehetőség kellene, de csak egyet lehet illetve egykét olyan is van amire nincs lehetőség érzelmes válaszra , maga a tanulmány nem rossz , de kérem önt fáradjon ki egy két meccsre és próbálja úgy át élni mint egy szurkoló, és egyből érezni fogja miben kell más , vagy máshogy a kérdést feltenni
- A 10-es kérdésnél hiányzik egy válasz: iszom külföldön és hazain is, a stadionban, illetve előtte és utána is. Szerintem a legtöbb szurkolóra ez a jellemzőbb.
- Nem járok mérkőzésre, TV-n nézem.
- Magyar viszonylatban normálisabb, a rendőrök szurkolókhöz való kapcsolata, külföldi nemzetközi válogatott mérkőzéseken ez már nem mondható el. Nagy Britanniához tartozó országok ki vannak élezve, hogy mikor emelhetnek ki valakit a szektorból. Az okok általában, hogy a megvett jegy nem épp arra a székre szól, ahol áll a szurkoló, továbbá elvárják, hogy ülve nézzük végig a mérkőzést, ebből több probléma adódott már kint pl. Walesben.

- Az esetek nagy részében provokálnak és felkorbácsolják az indulatokat, és természetesen mindig van egy aki ennek feláll és innentől kezdve meg is van a jogalapjuk hogy túlzott módszereket alkalmazzanak.
- Mind a rendőrök, mind a biztonsági őrök közt vannak, akik alig várják, hogy a szurkolókat valami miatt felelősségre lehessen vonni. Kis szurkolói csoport esetén indokolatlanul is hergelik ezzel a szurkolókat, nagynál viszont gyakran látszólag semmi nem történik komolyabb rendbontásnál sem. Ez a kettős mérce is egy olyan jelenség, ami egy békésebb nézőt is felbosszant. Egy futball-mérkőzés nem egy színházi előadás, ehhez mérten egy sporteseményt biztosító egységnek sem kellene mindenre ugrania. Sokkal jobb lehetne a felek közti kapcsolat.
- Külföldi nemzetközi mérkőzéseken legtöbbször az ottani rendőrség nem mindig jár el igazságosan (pl amikor a Honvéd Romániában játszott és az ottani rendőrök a magyarokkal voltak elfoglalva amikor a hazai szurkolók a magyarokat szidták és dobáltak a pályára vagy például a mostani Anglia-Magyarország meccsen a hazai rendőrök viselkedése).
- Szurkolói pirotechnikával kapcsolatban indokolatlanul szigorú a hatályos szabályozás.
- A rendőrségre szükség van rendezvényeken.
- Kevés drukkerrel kevés gond van.